

ΑΝΑΠΛΑΣΙΣ

ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

ΤΟΥ ΟΜΩΝΥΜΟΥ ΣΤΑΛΟΓΟΥ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΚΑΤΑ ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΙΑΝ

ΥΠΟ ΤΗΝ ΔΙΕΥΘΥΝΣΙΝ

ΙΩΑΝΝΟΥ Ε. ΜΕΣΟΛΩΡΑ

Δ. Φ. ΥΦΗΕΥΤΟΥ ΤΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΚΑΙ ΚΑΘΗΕΥΤΟΥ ΤΗΣ ΘΕΟΛΟΓΙΑΣ

ΕΤΟΣ Ε'.—ΤΟΜΟΣ Ε'.

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ Δ. ΚΟΛΛΑΡΑΚΗ ΚΑΙ Ν. ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΟΥ

Κάτωθεν τοῦ Ἀμυαλλοῦ

1892

ΑΝΑΠΛΑΣΙΣ

ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΤΟΥ ΟΜΩΝΥΜΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ
ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΔΙΣ ΤΟΥ ΜΗΝΟΣ

ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΕΤΗΣΙΑ ΠΡΟΠΛΗΡΩΤΕΑ

Έσωτερικὸν δρ. 10. Ἐξωτερικὸν φρ. χρυσὰ 10.

Πᾶς συνδρομητὴς θεωρεῖται καὶ μέλος ἑαυτοῦ.

ΤΙΜΗ ΕΚΑΣΤΟΥ ΣΩΜΑΤΟΣ ΤΟΥ Α' Β' Γ' ΚΑΙ Δ'
ΕΤΟΥΣ ΠΡΟΚΑΤΑΒΑΛΛΟΜΕΝΗ

δραχμαὶ 10 ἐν τῷ ἑσωτερικῷ καὶ φράγκα χρυσὰ 10
ἐν τῷ ἑξωτερικῷ.

Συνδρομηταὶ ἐγγράφονται ἐν τῇ γραφείῳ τοῦ περι-
οδικοῦ, κειμένην ἐν τῇ ἐνορίᾳ τῶν ἀγίων Θεοδώρων,
ὁδῷ Μιλτιάδου ἀριθ. 27, καὶ ἐν τοῖς βιβλιοπωλείοις
ἀνίστη Κωνσταντινίδου καὶ Γ. Κασδόνη.

ΠΑΣΑ ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΣΥΛΛΟΓΟΝ ΕΠΙΓΡΑΦΕΤΑΙ

Σύλλογον Ἀναπλάσεως Ἀθῆναις.
Collège «Anaplasis» Athènes.

Πᾶσα δωρεὰ πρὸς τὸν Σύλλογον ἢ πρὸς τὸ ταμιεῖον
τοῦ Ἀποστόλου Παύλου ἢ πᾶσα συνδρομὴ πρὸς τὸ
περιοδικὸν πέμπεται ἢ πρὸς τὸν Πρόεδρον τῆς Ἀναπλά-
σεως Σ. Μητροπολίτην Ἀθηνῶν κ. Γερμανόν, ἢ πρὸς
τὸν Διευθυντὴν τοῦ περιοδικοῦ.

Τὰ πεμπόμενα χειρόγραφα δημοσιεύμενα καὶ μὴ
δὲν ἐπιστρέφονται. Πᾶν ἄρθρον μὴ φέρον ὑπογραφήν
πρὸςδεχεται ἐν τῇ Διευθυνσίᾳ.

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ ·· Ι. Ε. ΜΕΣΟΛΩΡΑΣ ·· ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ
ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ 15 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ 1892.

Π Ε Ρ Ι Ε Χ Ο Μ Ε Ν Α

Κοινωνικὸν καὶ πολιτικὸν ἐπὶ Ζητήσεων Ὑπάλδου —
Περὶ τοῦ ἠθικοῦ χαρακτῆρος, ὑπὸ τοῦ ἐν Λειψίᾳ ἀρ-
χιμανδρίτου Κωνστ. Καλοζώμη. — Τὸ κοινὸν γυναικί-
μην κόσμος, ἀνθρὶ δ' ὄντιδος, ὑπὸ Χρήστου Κ. Μα-
κρὴ ἱατροῦ. — Ὁ Μητροπολίτης Ἀθηνῶν Γερμανὸς
τοῖς κυρίοις Βουλευταῖς τῆς II' Περιόδου. — Ταῖς
Ἀθῶν Μεγαλειότητι τοῖς σπυταῖς Βασιλεῦσι Γεωργίῳ
καὶ Ὀλγῇ ἐπὶ τῇ ἐκκοινωνήσασθαι τῶν γάμων αὐ-
τῶν, ποιήμα ἐπὶ Π. Καλλιάνου. — Διάφορα. — Ἀλ-
ηλογηγραφία.

ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΝ ΚΑΤΟΠΤΡΟΝ

Β'.

Δικαστήρια.

Ἀπὸ τῆς ἡμέρας 1 καὶ 2 ἡμερῶν ἐμπνέει δύο
συναισθήματα, τὸ τοῦ σεβασμοῦ καὶ τὸ τοῦ
φόβου· σεβασμοῦ μὲν, καθόσον ἐκεῖ ὑπάρχει
ἡ ἐπὶ γῆς ἀντιπροσωπεία τῆς τοῦ Θεοῦ ἀδε-
καστου δικαιοσύνης, φόβου δέ, καθόσον πᾶν
ἀποκαλυπτόμενον ἔγκλημα λαμβάνει τὴν προ-
σῆκουσαν ποινὴν καὶ πᾶς πολίτης εἶνε βέ-
βαιος ὅτι τῇ βᾶσει τῶν κειμένων νόμων θέ-
λει ἀποδοθῆ αὐτῷ τὸ δίκαιον, ὅπερ ὁ ἕτερος
φιλόφραξ καὶ ἠδίκος ζητεῖ διὰ τῆς καταστρα-
τηγῆσεως τοῦ νόμου καὶ τῶν στρεψοδικιῶν ν'
ἀφαιρέσει. Τί εὐγενέστερον τούτου; καὶ τί ὑψη-
λότερον τοῦ ἐπὶ γῆς δικαστοῦ; Ἐνώπιον τού-
του ἐμφανίζονται ἵνα δικασθῶσιν ὁ πλούσιος
καὶ ὁ πένης· ὁ ἰσχυρὸς καὶ ὁ ἀσθενής· ὁ ση-
μαίνων καὶ ὁ ἄσημος. Ἀλλ' ὁ ἀνέριμος δικαστής
ἀδιαφορεῖ τελείως περὶ τῆς ἀτομικῆς ἐκτενέρου

τῶν δικαζομένων βαρύνετος, προσποιεῖται ὅτι
καταμύει καὶ δὲν διακρίνει ἄλλο τι ἐν τοῖς
προσώποις τούτοις ἢ μόνον ἀξιώσεις καὶ νο-
μικὰ ἐπιχειρήματα σχετιζόμενα πρὸς τὸ ὑπὸ
ἐξέτασιν ζήτημα, εἶνε δ' ἔτοιμος νὰ βασιανί-
σῃ ταῦτα πρὸς τὴν Ἀυδίαν λίθον τῶν κειμέ-
νων νόμων, καὶ οὕτω ν' ἀποδώσῃ τὸ δίκαιον
εἰς ὅτινα ἀνήκει. Παρὰ τῷ εὐσυνειδήτῳ τού-
τῳ λειτουργῷ τῆς Θέμιδος οὔτε ὁ πολιτικὸς
ὄγκος τοῦ ἀτόμου ἰσχύει νὰ θαλερώσῃ αὐτόν,
ὅπως χαρίζεται ἐκεῖνος, οὔτε ὁ πλούσιος, οὔτε
ἡ κοινωνικὴ θέσις, οὔτε αἱ ἀπειλαὶ τοῦ ἰσχυ-
ροῦ, ἀλλὰ δικάζει μετ' ἀκριβεστάτης ἀμερολη-
ψίας καὶ δικαιοῦ τὸν ἄσημον πολίτην, τὸν
πτωχόν, τὸν ἀπροστάτευτον, τὸν ἀνίσχυρον,
ἐὰν ὑπὲρ τούτου ὑπάρχῃ τὸ δίκαιον.

Τοιοῦτον ὄντος τοῦ δικαστοῦ εἰς τί συν-
τελοῦσιν ἠθικῶς τὰ δικαστήρια; Καὶ κατὰ
τί ὠφελεῖται ἡ κοινωνία, σὺν ταύτῃ δὲ καὶ ἡ
νόμιμος; Τὰ δικαστήρια κείνται ὥσπερ φρου-
ρὸς ἄγρυπνος τῶν νόμων, καὶ ἐνθ' οἱ νόμοι
καθ' ἑαυτοὺς εἶνε ἄφωνοι καὶ γερραμμένοι
ἐπὶ τοῦ χάρτου, διὰ τῶν ἀδεκάστων δικαστῶν
καὶ τῶν καλῶς κατηρητισμένων δικαστηρίων
μεταμορφοῦνται εἰς σάλπιγγας ἡχηρὰς καὶ ἐπι-
δρωσὶ τὰ μέγιστα ἐπὶ τῶν ἠθῶν. Ἡ δὲ κοι-
νωνία γινώσκουσα ὅτι κέκτηται καὶ νόμους
ἀρίστους καὶ ὅργανα πρὸς ἐφαρμογὴν αὐτῶν
ἄμεμπτα καὶ ἀνεπηρέαστα ἐπαναπύεται ἐν τῇ
σκέπῃ τῶν νόμων καὶ ἐργάζεται ἡσέμια καὶ εὐ-
σημικῶς εἰς τὴν τελειοποίησιν τῶν τεχνῶν καὶ
ἐπιστημῶν, ἐπομένως δὲ εἰς τὴν ἐξασφάλισιν
τῆς σχετικῆς εὐδαιμονίας· ἡ δὲ νεολαία ἡ τε

καὶ σωφρονῶν. Διὰ τοῦτο καὶ σωφρονιστήρια καλοῦνται τὰ δεσμοτήρια. Ἐνθ' ὁ ἄνθρωπος εἶνε φύσει ἐλεύθερος καὶ ἀπολαύει μετὰ τῶν ὁμοίων του τῶν κοινῶν καὶ ἀδιανεμήτων ἀγαθῶν, φωτὸς δηλονότι, ὕδατος, ἀέρος καὶ λοιπῶν, ὁ κακουργῶν ἐξαναγκάζομενος ὑπὲρ τῶν ἐκτελεστικῶν τοῦ νόμου στερεῖται τῆς ἐλευθερίας καὶ περικλείεται ἐντὸς στενοῦ, μικροῦ καὶ δυσώδους καλλίου εἴτε μόνος εἴτε μετ' ἄλλων ὁμοίων· δὲν δικαιόσθαι ν' ἀπολαύῃ τοῦ φωτός, ἀλλ' ἐν μέτρῳ καὶ καθ' ὥρισμέναν ὥραν· δὲν ἀναπνέει καθαρὸν ἀέρα, οὐδὲ πίνει, ὥς θέλει, τὸ ὕδωρ, καὶ ἡ διαίτα τῷ παρέχεται γλύχρα καὶ λιτωτάτη. Πάντα ταῦτα εἶνε μέσα βίαια καὶ ἀτιμωτικά σπονοῦνται νὰ φέρωσι τὸν κατὰδικον εἰς συναισθησιν καὶ μεταμέλειαν ὅπως διορθωθῇ. Ὡς ἐκ τοῦ τοῦ δὲν εἶνε καθόλου ἐνάρεστος ὁ ἐν τοῖς δεσμοτήρισις περιορισμὸς τοῦ φρονήμου πολίτου, ἐπειδὴ ἐγκολιάζεται εὐθύς τῷ μετώπῳ αὐτοῦ στίγμα ἀνεξάλειπτον. Ἐκτὸς τῆς ὕλη καὶ ζημιῶν καὶ συμφορῶν, αἵτινες ἐπιφέρουνται εἰς τὴν οἰκονομίαν αὐτοῦ, καὶ ἐν αὐτῇ θεωρουμένη ἡ φυλάκις εἶνε ἀτιμωτική καὶ ἡθικῶς ἐπιβλαβεστάτη.

Ἐὰν τοῦλάχιστον ἐτηρεῖτο ἡ αὐστηρότης αὐτῇ ὑπὸ τῶν δεσμοφυλάκων, θὰ ἤλπιζε τις ὅτι οἱ φυλακισμένοι σὺν τῷ χρόνῳ θὰ ἐγίνοντο φρονιμώτεροι καὶ πως ἡθικώτεροι. Ἀλλὰ δυστυχῶς ἐν ποίᾳ καταστάσει εὐρίσκονται σήμερα τὰ δεσμοτήρια; Φρίσσει τις ἀκούων τὰ ἐν αὐτοῖς τελούμενα ὄργια. Ἐν πρώτοις συγχωροῦνται νέοι μετὰ παρήβων κακουργῶν καὶ συγκοιμῶνται ἐν τῷ αὐτῷ καλλίῳ, πᾶσαν τὴν ἡμέραν διέρχονται ἐν ἀργίᾳ καὶ ἀργολογίᾳ, ἐκεῖ δὲ παρέπονται ἄσπετοι ἀστεῖμοι καὶ ἄλλα ἀσεβή. Οἱ παῖδες διηγοῦνται τοῖς νεωτέροις τὰς κακουργίας των μετὰ πασῶν τῶν λεπτομερειῶν καὶ ἐν τῇ ἀφηγήσει προσθέτουσιν ἐνθουσιώδεις ἐκφράσεις καὶ χειρονομίας, οἱ δὲ νεώτεροι ἀκροώμενοι τούτων ἐνθουσιῶσι καὶ ἀποταμιεύουσιν ἐν μείζονα κακὰ ἐν τῇ πονηρᾷ αὐτῶν καρδίᾳ. Οὐδεμία ἡθικὴ διδασκαλία ἐρεχεται εὐεργετικὴ εἰς αὐτοὺς ὅπως τοῦλάχιστον ἀνακόψῃ τὴν εἰς τὸ κακοῦργεῖν καὶ αἰσχροῦργεῖν ἀνάθεκτον τάσιν. Οὐδεμία λαμβάνεται πρόνοια ὅπως οἱ κατὰδικοι οὗτοι ἀκούωσι ταπεινῶς τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ, ὥς εἰ μὴ ἀνηκόντα τελείως εἰς τὴν κοινωνίαν, ἢ ὥς ἂν μὴ ἐμείλιν νὰ ἐπανέλθωσι μετὰ καιρὸν πάλιν εἰς αὐτήν. Οὕτω δ' ἐνδιαυγάζονται, δίκην χοίρων τρεφομένων ἐν τῷ ὑποφρεβίῳ ὅπως γίνονται παχύτεροι καὶ εὐτραφέστεροι, ὥς ἀποτίσῃ τὴν ποινὴν ἐξέρχονται τοῦ δεσμοτηρίου κακουργότεροι ἢ ὥς εἰσῆλθον, ἢ δὲ κοινωνία ἐπαναδέχεται τὰ κακοῦργα ταῦτα θρόμβια πρὸς τὸν αὐτοῦ ὕληθρον.

Καὶ ἐὰν ἀπέτιον ὁλόκληρον τὴν ποινὴν, δὲ ἀπηλλάσσεται καὶ ἡ δυστυχὴς κοινωνία εἰς διὰ βίου, εἴτε ἐπὶ πολλὰ ἔτη φοβερωτάτων κακουργῶν. Ἀλλὰ δυστυχῶς ἐνίοτε ἀνοίγονται αἱ πύλαι τῶν δεσμοτηρίων εἰς διαβοήτους κακουργοὺς ἕνα τῇ ἐνδόξει πολλὰς τῆς ποινῆς οὗτοι δ' ἐξερχόμενοι ἀποχαιρετίζουσι τοὺς ἐλαφροποιήσαντες συνδεδεμένους των καὶ ἐνσπείρονται εἰς τὴν κοινωνίαν. Ὅτι συμβαίνει ἐν ἡμέρῳ ἡμέρων ζῶν ὁσάκις ἀπολυθῶσιν ἐκ τῶν καλῶν των ἄργια καὶ ἀτίθασα θηρία, παρὰ πλείονος τι ὅπῃ ἡθικὴν ἐποψὴν γίνεται ἐν κοινωνίᾳ ὁσάκις ἀπολύονται τῶν δεσμοτηρίων διαβόητοι κακοῦργοι καὶ ἐπανέρχονται εἰς τοὺς κόλπους αὐτῆς. Ὁ δὲ λόγος εἶνε προφανής. Οἱ κακοῦργοι οὗτοι μετὰ ἐν ἡ πλείω φοβερὰ κακουργήματα συλληφθέντες καὶ δικασθέντες εἰσῆλθον εἰς τὸ δεσμοτήριον μὲν τὰς θηρώδεις ἐκείνας ἐντυπώσεις καὶ διαθέσεις, ὥς ἵχον ὅτε διεπραττοῦν τὰ κακά. Μὴ ἀρὰ γε ἐν ὅσῳ ἔμενον καθεστρεμένοι εἶδον ποτα κληρικῶν τινα εὐπαίδετον καὶ ἐνάρκτον διδάσκοντα αὐτοὺς τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ καὶ περιώμενον νὰ μαλὰξῃ τὴν ἀργίαν αὐτῶν καρδίαν δι' οἰκονομικῶν καὶ παραινετικῶν λόγων; Μὴ εἶδον πνευματικὸν τινα ποιμένα συμπαιδοῦντα αὐτοῖς καὶ συχνάκις ἐπισκεπτόμενον αὐτοὺς ἐν φυλακῇ ὄντας; Μὴ εἶδον ἐντιμόν τινα ποιῆτην ἢ διδάσκαλον ἀποτείνοντα αὐτοῖς λόγον παρηγορῶν; Οὐχί. Οἱ ἐν τῷ δεσμοτηρίῳ φυλάττονται ὥς ἐν μάνδρᾳ τρώγοντες, πίπτοντες καὶ ἐν ἀργίᾳ διατελοῦντες. Ὡς ἐν τῇ βελτιῶνται καὶ σωφρονῶσι γίνονται γέροντες καὶ κακοῦργοι. Ἰκοτεθεῖσθαι δ' οἱ παῖδες τῆς ἀνηλικίας, μαθητῆς ἢ ἀγοραῖος, περιπετὸν εἰς ἐγκλημὰ τι ῥίπτεται καὶ αὐτὸς εἰς τὴν αὐτὴν μάνδραν, τί τούτῳ γαρήσεται; Ἐντὸς βραχυτάτου χρονικοῦ διαστήματος θέλει ἐκράναι πᾶσαν ἐνυπάρχουσαν ἐν τῇ μάνδρᾳ κακίαν καὶ πονηρίαν, ὥστε θέλει κατὰ πάντα ἀφομοιωθῇ πρὸς τοὺς κακοῦργοιτέρους καὶ κακοηθετέρους συνδεδεμένους αὐτοῦ. Κατ' ἀκολουθίαν ὁ αὐτὸς οὗτος ἀντὶ νὰ ἀφελθῇ ζημιόδοτος τὰ μέγιστα ἐνεκα τῆς ἀκηδίας τῆς πολιτείας. Ἀθνη ὥφαιτο πρὸ πολλοῦ νὰ στρέψῃ σύντονον τὴν προσοχὴν αὐτῆς εἰς τὰ δεσμοτήρια καὶ νὰ μελετήσῃ ἐμπριθὺς τὴν κατάστασιν αὐτῶν καὶ τὰ πρὸς διόρθωσιν μέσα, νὰ θέσῃ δὲ ταῦτα εἰς ἐφαρμογὴν πρὸ πάσης ἄλλης ἐπιχειρήσεως ὑποθέσεως. Οὐδὲν τοσοῦτον συμβάλλεται εἰς τὴν βελτίωσιν τῆς κοινωνικῆς ἐκρύθμου καταστάσεως μετὰ τοὺς τρεῖς πρώτους παράγοντας, ὅσον ἡ ἐπὶ τὸ αὐστηρότερον καὶ ἡθικώτερον κακοποιήσεις τῶν δικαστηρίων καὶ τῶν δεσμοτηρίων. Ἐκτὸς δὲ τούτου ἡ βελτίωσις τῶν δεσμοτηρίων ἀποδεικνύει ὅτι ταύτην προφανῶς ἐπιφέρει ἡ πρὸς τὸν πλησίον ἀγάπην.

Εἶνε ἄρα μέγιστον κοινωνικὸν εὐεργέτημα. Ζ'.

Δήμαρχοι.

Ἰκανὰ εἰπόντες περὶ δεσμοτηρίων ἐξετάσωμεν νῦν ἕνα τῶν λίαν σπουδαίων παραγόντων τῆς κοινωνίας, τοὺς Δημάρχους. Μέγα καὶ τιμητικὸν τὸ ἔξωμα τοῦ Δημάρχου, δεικνύει τοῦτο καὶ μόνη ἡ σύνθεσις τῆς λέξεως, ἔρχων τοῦ Δήμου. Οἱ πολλοὶ δημότιοι συνερχόμενοι ἐπὶ τὸ αὐτὸ κατ' ὠρισμένην ἡμέραν καὶ ὄραν διὰ τῆς ψήφου εἰς κάλην ῥιπτομένη ἀναδεικνύουσι τὸν σχετικῶς πλειοψηφοῦντα Δημάρχον. Ὁ δ' ἐκλεγόμενος, ὥς ὑποτίθεται, διὰ τῆς ἀνεπηρέαστου τοῦ λαοῦ ψήφου ἀναλαμβάνει εἰς ἑαυτὸν βαρυντήν τὴν εὐθύνην, ἣν προσεπικυροῦ διὰ φοβεροῦ ὄρκου, ὅτι θάλει συντελέσει, τὸ κατ' ἑαυτὸν, εἰς τὴν βελτίωσιν τοῦ Δήμου καὶ οὐδέποτε θέλει λάβει μέρος οὔτε ἀμέσως οὔτε ἐμμέσως ὑπὲρ ἢ κατὰ μέρος τῶν συνδημοτῶν του ἐπὶ προφανῶς καθάρσει τῶν νόμων καὶ νοσηφισμῶ τῶν συμφορῶν τοῦ Δήμου. Οἱ νόμοι ἀπαιτοῦσιν ἱκανὰς ἐγγυήσεις παρὰ τοῦ ἀναγορευομένου, διὰ τοῦτο καὶ τὸν ὑποβάλλουσιν ὑπὸ τοιοῦτον ὄρκον. Παράγματι δὲ ἀπὸ τοῦ Δημάρχου ἐξέρχεται τὰ μέγιστα ἢ ἡθοποιήσεις τῶν δημοτῶν τούτων δὲ βελτιστομένην ἔπεται καὶ ἡ ἀπάσης τῆς κοινωνίας βελτίωσις. Ἀπὸ τοῦ Δημάρχου, ὥς ἀπὸ κέντρου, δύναται νὰ προέρχονται ἐκεῖνα τὰ παιδαγωγικὰ καὶ διαπλαστικὰ μέσα, ἅτινα συντελοῦσι καρποφόρως εἰς τὸν σκοπόν.

Τίς δ' οὗτος; Ἡ βελτίωσις τῆς κοινωνίας. Ὁ ἔρχων τοῦ Δήμου ἔχει καθήκον νὰ ἐπιδιώξῃ ταύτην συμφώνως τοῖς κειμένοις νόμοις καὶ τῇ ἡθικῇ συνειδήσει, ἄλλως ἔσαν τοιοῦτον τι δὲν ἐπιδιώξῃ, τότε πρὸς τί ἐξήγησε ν' ἀναλάβῃ τοιοῦτον ὑποῦργημα, σὺν τούτῳ δὲ καὶ τοιαύτην ἡθικὴν εὐθύνην; Πρὸς τὴν ἐξήγησιν νὰ ἐπενέγκῃ τὸν δήμον ἅνω κάτω, νὰ ἐνσπείρῃ ἐρεῖς καὶ νὰ ποιήσῃται ἐχθρούς, ἀποδόντες κατ' ὄναρ διανοηθῇ νὰ εὐεργετήσῃ τοὺς ἑαυτοῦ συνδημῶτας; Εἶνε φανερόν ὅτι οὕτω πράττων ἀποδεικνύεται φίλος ἑαυτοῦ καὶ μόνου, ἐχθρὸς δὲ τῶν συμπολιτῶν του· ἀγαπᾷ τὸ ἴδιον συμφέρον, οὐχὶ δὲ τὸ τοῦ δήμου· ἔρα δ' τοιοῦτος ἔρχων δὲν εἶνε ἀφελίμος, ἀλλὰ βλαβερός, καὶ τοσοῦτον ἐπιβλαβής, ὅσον ὕψηλόν εἶνε τὸ ἔξωμα ὑπὲρ ἑλπίαν.

Ὁ ἀληθὺς τοῦ δήμου κηδόμενος Δημάρχος θέλει μελετήσῃ πρὸς τῆς ἀναρρητέρας του τί οἱ νόμοι καλεῖντο, ἵνα δύνῃται νὰ ἐνεργῇ εὐσυνειδήτως καὶ ἐντὸς τῶν νόμων, καὶ τὰς θεωρητικὰς ἀνάγκας τοῦ Δήμου, οὐ τὰς ὕλη καὶ μόνον ἀλλὰ πρωτίστως καὶ κυρίως τὰς πνευματικὰς, καθόσον διὰ τῆς εκπληρώσεως

ἀμφοτέρων δύναται νὰ ἐπέλθῃ ἡ εὐμερσία. Ὅταν ὑπάρχῃ παρὰ τῷ φιλοδήμῳ ἔρχοντι θέλησις ἀγαθὴ, κατορθοῦται τὸ πᾶν. Τί θέλει ἐμποδίσαι τὸν ἀγαθὸν Δημάρχον λ. χ. νὰ ἐπαρκενῇ εἰς τὸ νὰ ἔρῃ ἀπὸ τῶν στομάτων τῶν συνδημοτῶν του τὴν εἰδεχθῇ κακίαν τῆς βλασφημίας, τὴν, ὥς μὴ ὥφαιτο, διαδεδομένην οὖσαν εἰς ἅπαν ἡμῶν τὸ ἔθνος; Τὰ ὄργανά του θέλουσι λάβει τὴν εἰδικὴν ἐντολήν νὰ συλλαμβάνωσι πάντα ἀσεβῆς καὶ ἀναιδὲς βλασφημοῦντα τὰ ἱερῶτα, θέλουσιν εἰσαγεῖν τοῦτον εἰς τὸν κριτήν, ὅστις κατὰ τοὺς νόμους θέλει καταδικάσει τὸν βλασφημον. Ἀλλὰ πιθανὸν νὰ μὴ ὑπάρχῃ εἰδικὸς περὶ βλασφημίας νόμος. Τότε ὡς προκαλέσῃ ἀρμόδιως παρὰ τῆς Βουλῆς καὶ τῆς Κυβερνήσεως τὴν ἐπιψήφισιν τοιοῦτου ὡφελίμου νόμου. Μὴ ἄρα γε διὰ τοιοῦτου νόμου προσβάλλεται ἡ περιορίζεται ἡ ἀνθρωπίνῃ ἐλευθερία; -- Τί θέλει κωλύσει ἀγαθοῦργον Δημάρχον τοῦ νὰ ἐνεργήσῃ ὅπως συσταθῇ πλουσία ἐν τῷ Δήμῳ του βιβλιοθήκη δυναμένη σὺν τῷ χρόνῳ νὰ ἀφελήσῃ μεγάλως τὴν πατριδα του; Ἐὰν δὲ ἐν ἐκάστῳ δήμῳ ἰδρύντο τοιαύτη βιβλιοθήκη, ἡ ἡθικοποιήσις τῶν πολιτῶν θὰ ἐπήρχετο ταχύτερα. -- Τί θέλει παρεμποδίσαι τὸν ἔρχοντα τοῦ Δήμου νὰ συστήσῃ κοινωφελῇ τινα σύλλογον, συνεταιριστικὰ σωματεία, φιλανθρωπικὰ κατιστήματα, ἐκ τῶν ἐνόντων βεβαίως καὶ τῇ εὐγενεί τῶν συνδημοτῶν συνδρομῇ; -- Τί θέλει κρατήσῃ αὐτὸν νὰ καταδιώξῃ ἀπηνῶς τὸ φθοροποιὸν ἐλάττωμα τοῦ χαρτοπαιγνίου, ὑπερ λυμᾶνεται πᾶσας τὰς τῆς κοινωνίας τάξεις; ἢ τί θέλει κρατήσῃ αὐτὸν νὰ συστήσῃ ἐσπερινὰ τοῦ λαοῦ σχολεῖα καὶ τοιοῦτον τρόπον νὰ παρασχῇ αὐτῷ τὸν ἀληθινὸν πνευματικὸν ἔρπον; -- Τί θέλει ἐμποδίσαι τὸν ἀγαθὸν ἔρχοντα τοῦ Δήμου νὰ φοιτᾷ εἰς τὴν Ἐκκλησίαν διδοὺς πρῶτος τὸ παράδειγμα νὰ εκπληροῖ τὰ λοιπὰ θρησκευτικὰ καθήκοντα πρὸς τελείωσιν μὲν ἑαυτοῦ, στήριξιν δὲ τῶν ἀδιαφορούντων συνδημοτῶν του. νὰ ὑποστηρίξῃ πάντα τὰ ἀρχαιοπρεπῆ καὶ ἀλληγορητικὰ ἔθιμα τῆς πατρίδος, νὰ ἀποδιώξῃ δὲ πᾶν ὀθνητικὸν καὶ νεωτεριστικὸν τείνον εἰς βλάβην αὐτῆς;

Ἐπὶ τοιοῦτον Δημάρχον ὑπάρχει ἡ ἐλαχίστη ἀμφιβολία ὅτι ἡ κοινωνία ταχέως τρεπεται τὴν εὐθείαν ὁδὸν καὶ ἡθοποιεῖται; Οἱ δὲ νέοι τοῦ δήμου τούτου τοῦ κατεστημένου τοιοῦτου Δημάρχου δὲν θέλουσιν ἐντελῶς συμμορφωθῇ πρὸς τὰ καλὰ καὶ ὡφέλιμα καὶ θέλουσιν ἀπόσχει πάσης κακῆς πράξεως; Ὡς τὸ ἔξωμα τοῦ Δημάρχου εἶνε ἐξ ἐκείνων τὰ ὅποια ἀμέσως ἐπενεργοῦσιν ἐπὶ τῆς κοινωνίας εἴτε καλῶς εἴτε κακῶς ἀναλόγως πρὸς τὸ ἀναδεικνύμενον πρόσωπον. Διὰ τοῦτο Δημάρχου πρέπει νὰ ἐκλέγονται οὐχὶ ἡθικῶς χρεωκοπη-

μένοι καὶ ἀμαυρὸν ἔχοντες παρελθόν, ἀλλ' ἐκείνοι οἵτινες διήνυσαν βίον ἡθικὸν καὶ ἔμεμπτον οἱ παρέχοντες τρανὰς ἐγγυήσεις. ὅτι ὡς περ ἐν τῷ ἰδιωτικῷ βίῳ διεκρίθησαν καὶ διακρίθησαν καλῶς καὶ τιμῶς τὰ ἴδια, οὕτω θελοῦσι διακριθῇ καὶ ἐν τῷ δημοσίῳ ἐπιδεικνύοντες θρησκευτικὴν εὐλάβειαν εἰς τὴν ἀμερόληπτον διοίκησιν τοῦ δήμου καὶ αὐστηρὰν φειδῶ τοῦ δημοτικοῦ πλούτου, ὃν προσφέρουσιν οἱ δημόται πάντες ἐπὶ τῷ κοινῷ ἀγαθῷ καὶ οὐχὶ ἐπὶ νοσηρισμῷ ἢ διαρπαγῇ μεταξὺ οὐκείων καὶ φίλων.

Ζήτωμος Γ. Π. Τυπάλδος.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΗΘΙΚΟΥ ΧΑΡΑΚΤΗΡΟΣ

ΥΠΟ

τοῦ ἐν Λαφίᾳ Ἀρχιμειχρίτου

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΚΑΛΟΖΥΜΗ

(Συνέχεια καὶ τέλος 178 ἑτηρ. 108)

Ἄλλ' εἰς τὸ νῦν ὅμως εὐγενεῖς καὶ ἔχουμεν χαρακτήρα ἡθικὸν ὑποχρεῖται ἡμᾶς, οὐ μόνον ἢ ἡμετέρας φύσεις καὶ κλήσεις, ἀλλὰ καὶ αὐτὴ ἢ ὑπαρξίς καὶ εὐμερία τῆς βλῆς κοινωνίας διότι τότε μόνον δύναται ἢ τῶν ἀνθρώπων κοινωνία, ἢ συνισταμένη ἐκ πολλῶν μεμονωμένων μελῶν, τετραμμένων δυνάμεων, κεχωρισμένων οὐσιῶν, τάξεων καὶ καταστάσεων νὰ συγκροτηθῇ, καὶ εἰς ἐν καλῶς διοργανωμένον καὶ ἰσχυρῶς συνδεδεμένον σῶμα ν' ἀποτελεσθῇ, ὅταν τὰ καθ' ἑκάστα μέλη τοῦ σώματος τούτου, εὐλαβοῦμενα τὸν ἡθικὸν νόμον, ὅστις ἐστὶν ἢ βέσις καὶ παντὸς πολιτικοῦ, πολιτεύονται ἐν νόμῳ πρὸς ἄλληλα, καὶ φρονῶσι περὶ ἀλλήλων, ὅτι ὁ νόμος οὗτος διακελεύεται, καὶ ὅταν ἅπαντα ἡμῶς εἰς ἐν κοινὴν σημείον ἀποβλέποντα, αἰσθάνονται καλλούσας τὰς καρδίας αὐτῶν ἐπὶ τῇ ἐπιτελλέει αὐτοῦ, ὡς θεωροῦμενον καὶ μεγάλου καὶ κοινῷ ἀγαθοῦ. Ἐκεῖ δὲ ὑπάρχει ἀληθὴς χαρὰ, εὐτυχία καὶ δυνάμις, ἐνθα ὑφίσταται συνταύτισις αἰσθημάτων καὶ φρονημάτων, ἐνότης προσπαθειῶν καὶ δράσεων. Ἐκεῖ ἐκείνας τὰς ηλικίας καὶ τάξεις κοινωνίας τινός, ἢ λαοῦ συνδέει, ὁ δεσμός τῆς ἀγάπης, τοῦ ἀμοιβαίου σεβασμοῦ, διαπνέει τὸ πνεῦμα τῆς ἀληθείας καὶ δικαιοσύνης, καὶ διέπει ἢ τοῦ χαρακτῆρος χρηστότης, διότι πάντα ταῦτα ἀπορρέοντα ἐκ βαθείας ὑποταγῆς πρὸς τὸν νόμον καὶ ἀληθοῦς συναισθήσεως τοῦ καθήκοντος συνδέουσι τὸν λαὸν τοῦτον εἰς ἐν ἰσχυρὸν ὅλον· ἢτοι μόνον ἐκεῖ τὰ μέλη ἔθνος τινὸς παρίστανται ὡς μία δύναμις, ἐνθα ὁ στρατιώτης ὁμνῶν ἐν σοβαρῷ καὶ εὐλαβεῖ φρονήματι τὸν ὑπὲρ τῆς πατρίδος καὶ τοῦ βασιλέως ἱερὸν ὅρκον, τηρεῖ αὐτὸν πιστῶς καὶ

ἀπαρεγκλίτως, καὶ ὁ δημόσιος ὑπάλληλος τὰς τιμὰς καὶ εὐσυνειδήτως τὸ ὅπλόν τῆς πολιτείας ἐπιβαλλόμενον αὐτῷ ὑποῦργημα, καὶ ὁ δικαστής μετ' ἀληθοῦς ἀμεροληψίας καὶ αὐστηρότητος ἀπονέμει τὸ δίκαιον, ὃ ἀνέκει, καὶ οἱ λειτουργοὶ τῆς Ἐκκλησίας, καὶ οἱ ἐν τοῖς σχολείοις διδάσκαλοι ἐμποροῦμενοι εὐσεβῶν φρονημάτων γίνονται τοῖς ἄλλοις, οὐ μόνον ὑπόδειγμα εὐσεβείας καὶ ἀρετῆς, ἀλλὰ καὶ τιμιότητος καὶ φιλοπονίας. Καὶ οἱ ἔμποροι ἀποστήγοντες πᾶν εἶδος ἀπάτης θεωροῦσι τὴν καλὴν φήμην τοῦ τιμίου καὶ εὐγενοῦς ἀνθρώπου προτιμότεραν τῆς κτήσεως χρυσίου ἢ ὀρυγρίου, καὶ οἱ χειρωνακτοὶ εἰσὶν εὐχαριστήται ἐκ τοῦ λαμβανόμενου ἡμερομισθίου, καὶ οἱ οἰκοδεσπόται καὶ αἱ οἰκοδόμοινοι προτιμῶμενοι καλῶς τοῦ οἴκου αὐτῶν τηροῦσιν πρὸς ἀλλήλους ἀμοιβαίον σεβασμὸν καὶ ἀκηλίδωτοί τὴν συζυγικὴν πίστιν, καὶ οἱ ἐμμισθοὶ οὐκέτι ἐκτελοῦσι μετὰ προθυμίας τὸ πρὸς ἐκτέλεσιν διδόμενον αὐτοῖς ἔργον. Ἐν γένει δὲ, ἐνθα πᾶς ὅρος ἐντίμου συνθήκης, πᾶς ἱερὸς ὅρκος τιμῶς καὶ εὐσυνειδήτως τηρεῖται καὶ ἐκτελεῖται, ἐκεῖ τὰ τῶν ἀνθρώπων ὀνύμίζονται ἐν πνεύματι εὐθύτητος καὶ ἀληθείας, δικαιοσύνης καὶ χρηστότητος. Ἐκεῖ καὶ μόνον, καὶ ἐκεῖ, παρίσταται ὁ ἄνθρωπος τοιοῦτος, οἷος ἀληθὴς ἐστίν. Ἐνθα δὲ τὰ πάντα ἔχουσι καλῶς καὶ βαινοῦσι κατ' εὐχήν, ὡς ὅτε ἅπαντων τῶν ἀνθρώπων εὐφροσύνη μόνον ἐκ τῆς ἑαυτῶν τάξεως καὶ καταστάσεως.

Καὶ ἀληθὴς ὁ ἐμβλέπων εἰς τοιαύτην τινὴν κοινωνίαν εὐρίσκει τὰ μέλη αὐτῆς οὕτω στενῶς συνδεδεμένα πρὸς ἄλληλα, ὥστε ἅπαντα ὅμοι ἀποτελοῦσιν ὁλον· ἐπεὶ ἱερὸν τινα σύλλογον, οὐ μόνον τὰ μέλη ἐμφοροῦμενα χρηστότητος καὶ δικαιοσύνης ἐμφανίζονται καὶ πρὸ τοῦ Θεοῦ καὶ τῶν ἀνθρώπων εὐπροσώπως, καὶ ἀπολαύουσι χαρᾶς καὶ εὐτυχίας· διότι ἐν τῇ ἀμοιβαίᾳ φροντίδι πολλὰ δυστυχήματα προλαμβάνονται, πολλὰ ἐλλείψεις θεραπεύονται, καὶ πολλὰ ἀνομιματα ἀποκροῦνται, ἅτινα ἄλλης κοινωνίας, ἀνωμαλῶς ἐχούσης, πολλαχῶς καταθλίβονται τὸν τράχηλον, καὶ θεινῶς καταπιναίνονται τὸν βίον τῶν μελῶν αὐτῆς, ὡς μὴ συνδεομένων τῷ ἢ θικῷ δεσμῷ τοῦ ἀμοιβαίου σεβασμοῦ, ὅστις ἀπορρέει ἐκ τοῦ ἡθικοῦ χαρακτῆρος.

Ἐξετάσαντες κατεδείξαμεν μέχρι τοῦδε ἐκείνην τῆς κοινωνίας τὴν ὕψιν, καθ' ἣν ἐπικρατεῖ ἢ ἰδέα περὶ τῆς τοῦ ὅλου εὐμερίας· νῦν δὲ ἐρευνήσωμεν καὶ τὴν ἀντίθετον αὐτῆς κατάστασιν, ἐν ᾗ δεσπόζει, οὐχὶ πλέον ἢ σκέψις περὶ τῆς εὐδαιμονίας τῶν πολλῶν, ἀλλ' ὁ ἐρωτισμός, καθ' ὃν πᾶς τις ἀγωνίζεται ὡς ἐν πάντα συγκινετώσῃ ἐν ἑαυτῷ, καὶ κατέχει δὲ ἑαυτὸν, μεταρχώμενος πρὸς τοῦτο παντοῦτα μέγα, προδίδοντα καὶ ἡθους ἀγένηται

καὶ χαρακτῆρος διαφθοράν. Οὕτω δὲ ἐχούσης κοινωνίας τινός, ἀδύνατον νὰ οὐκῇ ἐν ταῖς καρδίαις τῶν μελῶν αὐτῆς τὸ ἱερὸν αἰσθημα τῆς ἀμοιβαίας ἀγάπης καὶ τοῦ σεβασμοῦ πρὸς ἀλλήλους. Τοῦτον δὲ ἐκλιπνός, συνεκλείπει καὶ τὸ φρόνημα τῆς εὐμερίας καὶ συμπορίας, τοῦθ' ὅπερ ἔχει καὶ λυπηρὴς συνεπειὰ γεννώσας ταλαιπωρίας καὶ διαφθοράν. Αὐτὸ ὁ ἀγενῶς καὶ ἐδδῶς ἐν τῇ κοινῇ δόξῃ, ἢτοι ὁ ἀμφίβολος καὶ νοσηρὸν ἔχων τὸν χαρακτῆρα, οὐδέποτε ἵσταται ἐν τῷ σημείῳ ἐκείνῳ, τῷ προσήκοντι ἀνθρώπῳ εὐγενεῖ καὶ τιμῇ διότι ἐπιλαθόμενος οὗτος τοῦ ἀρμόζοντος καὶ τοῦ πρέποντος παραδίδεται ἀκρίτως ταῖς χειρὶν ἐπιμέμπτου διαγωγῆς. Καὶ ἐν αὐτῇ δουλεύων τῷ ἔρχοντι τοῦ σκότους χαλκνεύει ἀνομία, προκαλεῖ ἐριδίας. Καὶ οὕτω διασπένει τὴν εἰρήνην, καὶ ὑπανομεύει τὴν εὐμερίαν τοῦ ὅλου, οὕτως καὶ οὕτως ἀποτελεῖ μέλος. Ἐστὶ δὲ τοῖς πᾶσι σχεδὸν γνωστὸν, ὅτι ὁ ταπεινὸν ἔχων χαρακτῆρα περὶ οὐδένα ἄλλον μεριμνᾷ τόσον συνεχῶς καὶ περιπαθῶς, ὅσον περὶ τῆς εὐδαιμονίας καταλλήλων τῶν πᾶν καὶ μέσων, καθ' ὃ τὸ ψεῦδος νὰ περιβάλλεται μετὰ τὸ ἐνδύμα τῆς ἀληθείας, καὶ αἱ οὐκ ανωγαί μετὰ τὴν ὕψιν τῆς φιλοφροσύνης καὶ εὐγενείας. Ὅσοι δὲ δεξιότερον ἐργάζεται οὗτος ἐπὶ τοῦ πεδίου τοῦτου τῆς διαστρωφῆς τῆς ἀληθείας καὶ δικαιοσύνης, τόσο ἐπιτηδεύει καὶ βαθύτερον ἐνσπείρει εἰς τὰς καρδίας τῶν εἰς ἐπαφὴν μετ' αὐτοῦ ἐρχομένων τὸ δόξαιον σπέρμα τοῦ ψεύδους, τῆς ἀπαθείας καὶ τῆς ἀνομίας, οὗ ἢ ἐκβλάστησις, ἐκπνέει δριμύνη νοσὸς, ἐπιφέρουσα ἡθικὴν λιποθυμίαν καὶ ἀπονεκρῶσιν. Ὅθεν ἐκ τῶν μέγχι τοῦδε ἡθικῶν δῆλον γίνεται, ὅτι μόνον ἐπὶ τοῦ στερεοῦ ἐδάφους τοῦ ἀμοιβαίου σεβασμοῦ καὶ τῆς πρὸς ἀλλήλους ἐμπιστοσύνης, τῆς ἀναφροσύνης ἐκ τοῦ ἡθικοῦ χαρακτῆρος, δύναται νὰ οἰκοδομηθῇ καὶ εὐδοκίμησῃ ἡ εὐδαιμονία πάσης κοινωνίας, ἢ τῆς χώρας. Ἄλλως τε, τῆς βίας αὐτῆς μὴ ὑπαρχούσης, ἢ ἡθικῇ τοῦ λαοῦ πρὸς τοὺς οὐσιωδῶς παρακωλύεται διότι καὶ ὁ ὁφθαλμὸς τῶν φριζμένων προσώπων πρὸς διευσθέτησιν τῶν κοινῶν ἐστὶ λίαν περιωρισμένος, καὶ ὡς ἐκ τούτου ἀδυνατεῖ ἀεὶ ποτε καὶ πανταχοῦ νὰ κατοπτρῇ τὰ ἐν τῷ σκότει καὶ παραβύστω τελούμενα ὑπὸ τινῶν τῆς κοινωνίας μελῶν, καὶ αὐτὸς ἐπὶ τοῦ ἀνωτάτου πολιτικοῦ ἔρχοντος βραχίονα τοσοῦτον βραχύς, ὥστε οὐδέποτε ἀφικνεῖται μέχρι τῆς ἀκατάτης καὶ σκοτεινότητος ἐκείνης γωνίας, οὐδὲ τὰς κορυφὰς αὐτῆς ἀνιχνεύων δύναται ὑπερκαλύψῃ τὴν ἐν αὐταῖς ἐπιτηδεύειν κρυπτομένην ἀγένηται καὶ ἀτιμίαν, τὴν ταράττουσαν τὴν ἡσυχίαν τῶν ἄλλων καὶ ἐπιβουλεύουσαν τὴν εὐμερίαν αὐτῶν. Οὐδεὶς δὲ ἀγνοεῖ, ὅτι

πάντες οἱ ἐν τοῖς ἀπορήτοις ἐκείνοις μέρεσιν ἐνδιατωμένοι καὶ μέσων εὐμοιροῦσι καὶ ἐπαρκοῦσαν δεξιότητα κέντηται πρὸς ἐπικάλυψιν τῶν ἑαυτῶν ἀσχημῶν, καὶ ὑπὸ αὐτῶν διαπραττομένων ὁργῶν, ἅτινα τῇ παχείᾳ σκέπῃ τῆς πανουργίας καὶ ὑπουλόγητος περικαλύπτοντες ἐμφανίζονται ἐν τῇ ἰδιότητι τοῦ τιμίου καὶ ἐναγέτου ἀνθρώπου. Ἐνθ' καὶ νόμους ἀθετοῦσι, καὶ ἀλήθειαν διαστρέφουσι, καὶ δίκαιον ἀναιδῶς καταπατοῦσι καὶ παντοῖα εἶδη ἀθεμιτοῦργίας διαπραττοῦσιν, εὐθὺς ἡμα ἐννοήσασιν, ὅτι καὶ τὸ ὅμμα τοῦ νόμου δύναται νὰ διαφύγῃ καὶ τὴν προσοχὴν, τῶν τὴν φυλακὴν καὶ ἐφαρμογὴν αὐτοῦ ἐπιτετραμμένων. Ἐν συντόμῳ δὲ εἰπεῖν, ἐνθα καὶ ἐν ἵστανται αἱ δυσειδέες αὐταὶ μορφαί, αἱ χειρὸς καὶ καταχθόνιοι δυνάμεις, οἱ διεφθαρμένοι δῆλοι ὅτι χαρακτῆρες, ὑπονομεύουσιν ἀείποτε τῇ ἀξίᾳ τοῦ ψεύδους καὶ τῆς δολιότητος τὰς βάσεις τοῦ ἡθικοῦ καὶ εὐδαιμονοῦ βίου τῶν ἄλλων. Ἀποβλέπονται δὲ ἀπλῶς καὶ μόνον εἰς τὸ συλλέγειν περὶ αὐτὰς τὰ πάντα ἀθέσμως ἐνεργῶσι, καὶ ἀσεβῶς ἐχρῶσι πρὸς πᾶν βίον καὶ βίον ἀληθῆς καὶ δίκαιον. Πᾶς δὲ ὁ ταῦτα ἀθετῶν καὶ βεβηλῶν—ἔχει χαρακτῆρα διεφθαρμένον.

Καὶ οὕτως ἔχων, ὅτε ἑαυτὸν σέβεται ὅτε τοὺς ἄλλους, τοὺς ἡθικὴν ἀξίαν ἔχοντας τιμᾷ. Μάτην προτρέπει πάντα τοιοῦτον ἢ φωνὴ τῆς ἑαυτοῦ συνειδήσεως εἰς ἀποφυγὴν πάσης ἀνομίας, παντὸς κακοῦ ἔργου. Μάτην, διότι, ἀποβαλὼν οὗτος τὴν θρησκευτικὴν πίστιν, καὶ σὺν αὐτῇ καὶ πάντα σεβασμὸν πρὸς τὰ ἱερὰ καὶ δίκαια, καὶ ἀποπτύσας πάντα ἡθικὸν χαλινόν, ἐπιζητεῖ μόνον ὑλικὴν εὐμάρειαν, ἢ τις ἀπάγει αὐτὸν ἀσφαλῶς εἰς ἡθικὴν ἀκολασίαν. Ἐὰν δὲ ἐπιτηδεύῃ σεβασμὸν τινα τοῖς νόμοις τῆς χώρας, ἐν ᾗ οὗτος ζῇ, πρᾶτται τοῦτο οὐχὶ ἐξ εὐλαβείας, ἀλλ' ἐνεκὰ φόβου πρὸς τῆς τιμωρίας, ἐστὶν ὅτε καὶ τῆς αἰσχυνῆς, ἢς συνεπάγεται ἡ τούτων ἀθέτησις. Ἐν τῇ κεφαλῇ αὐτοῦ οὐκ οὐχὶ τὸ πνεῦμα τῆς εἰρήνης, τῆς ἀγάπης, τῆς ἀληθείας καὶ ἡθικῆς ἐλευθερίας, ἀλλὰ τὸ τοῦ βαναύσου ἐρωτισμὸς, ὁπερ προκαλεῖ ἀνατροπὰς ἐρημώσεις καὶ καταστροφάς. Ὡστε ὁ βέβηλος χαρακτῆρ καὶ τὰ ἱερὰ περιβύρζει καὶ τοὺς νόμους καταπάτει, καὶ τὴν τιμὴν τοῦ ἄλλου καὶ αὐτὴν ἐπὶ τὴν ὑπαρξίαν αὐτοῦ, χάριν εὐταλοῦς σκοποῦ, ἀνικνέει καὶ ἀπανθρώπως δολιεύεται καὶ ὑπονομεύει καὶ πᾶσαν ἐν γένει ἀνέστην καὶ βδελυρὰν πρᾶξιν ἔνευ δέους ἐξασκεῖ, εὐθὺς ἡμα αἰσθάνθη, ὅτι οὕτε μαρτυρεῖται περὶ τοῦτου ὑπάρχει, οὕτε φόβος τις πρὸς ἀνακάλυψιν αὐτοῦ. Οὕτω δὲ σοφιστὴς ὢν καὶ διδάσκαλος τοῦ ψεύδους, ὕμνον τοῦ Σατανᾶ, μηχανᾶται πονηρὰ κατὰ τῶν ἄλλων ἀνθρώπων, ἰδίᾳ δὲ

ἀνευδότητος ἐργάζεται πρὸς ἡθικὴν δολοφονίαν ἐκείνου, ἐκ τῆς ἀνατροπῆς τοῦ ὁποίου νομίζει ὅτι δύναται νὰ προσπορισθῇ ὑλικόν τι κέρδος, ἢ καὶ ἐγκόσμιόν τινα δόξαν. Πάντῃ δὲ ἀντιθέτως τούτων φρονεῖ καὶ πράττει ὁ ἡθικὸς χαρακτήρ, καθ' ὅσον οὗτος διατηρεῖται θερμοῦ ἀγάπης, ἔρωτα διακαῆ πρὸς τὸ ἀγαθόν, καὶ δεικνύει ἑαυτὸν θάρρος, ἐπακουσάν δύναμιν εἰς πραγμάτων αὐτοῦ. Ἀραγε τὴν δικαιοσύνην καὶ βδελύσσεται τὸ ψεῦδος, ἀκολουθεῖ τῷ προστάγματι ἡθικῶν ἀρχῶν, καὶ δαίνυνται ἀδυστήρως φύλαξ ἡθικῶν ἐνταλμάτων. Τούτου τὴν καρδίαν πληροῦν τὸ αἰσθηματικὸν σεβασμὸς καὶ τῆς ἀγάπης πρὸς τὴν ἀληθειαν ἐπιθέτει ἐπὶ τοῦ μετώπου αὐτοῦ καὶ τὴν σφραγίδα τῆς εὐθύτητος, τῆς εὐκρινείας καὶ τῆς χρηστότητος. Πιστὸς δὲ τοῦ καθήκοντος ὑπερέτης ὡς ἀσχολεῖται εὐσυνειδήτως ἐν τῷ κύνῳ τῆς ἐνεργείας αὐτοῦ, ἐνθα δαίνυνται κατὰ πάντα πρόθυμος, νὰ ὑποβάλλῃ ἑαυτὸν μᾶλλον εἰς κόπους καὶ θυσίας, χάριν τῆς τῶν ἄλλων εὐδαιμονίας, ἢ νὰ παρασκευάσῃ ἄλλω τινὶ βλάβην τινὴ ἢ ἀδικίαν. Οὕτω δὲ φρονῶν σφοδρὰν αἰσθάνεται ἀγαπαιτικῶν, δεινὴν ἔλγος, δάκρυα καθορᾷ ἀθετουμένην τὴν ἀλήθειαν, ἢ διαστρεφόμενην τὴν δικαιοσύνην. Αὐτὸ καὶ μετ' ὁρῆς ἀποστραφὲ πᾶσαν ἐκνομὴν βουλήν παντὸς, εἰς διάπραξιν βεβήλου ἔργου ἀφορῶντος. Ὁ ἡθικὸς χαρακτήρ θεωρεῖ τὴν φωνὴν τοῦ καθήκοντος ὡς φωνὴν τοῦ Θεοῦ ἐν τῇ ἐκαστικῇ αὐτοῦ, σπουδάζει ἵνα παραστήσῃ τὸ σῶμα αὐτοῦ ὡς θυσίαν ἱδρώσαν, εὐάρεστον τῷ Θεῷ διὸ θυμίζων τοὺς τρόπους αὐτοῦ ἀνακαίνιζει, σὺν αὐτοῖς, καὶ τὸν τοῦ ἐἰς τὸ δοκιμάζειν τί τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ, τὸ ἀγαθόν... καὶ τέλειον. Ὡς περὶ τούτου φησι γράμματος ὁ Ἀπόστολος Παῦλος λέγει «μεταμορφώσθε τῇ ἀνακαινώσει τοῦ νοῦς ὑμῶν, εἰς τὸ δοκιμάζειν ὑμᾶς τί τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ κτλ.» (Ρωμ. ιβ'. 1-3). Οὗτος δὲ βδελυγμένος σὺν ἄλλοις καὶ τὴν χαμαιζήλον καὶ ἐπίμειπτον πολιτείαν παντὸς ἐξασκῶντος τὴν τέχνην τοῦ ὑποκρίνεσθαι καὶ ῥαδιουργεῖν καταφρονεῖ αὐτοῦ, ἀδιαφορεῖ δὲ καὶ πρὸς τὰς τοῦ συρφετοῦ ὄχλου ἐπιδοκιμασίας ἢ ἀποδοκιμασίας, πρὸς τὰ ἀγενῆ καὶ βλαπτικὰ τῶν εὐτελεῶν ἀντιπάλων αὐτοῦ βουλεύματα, τὰ ἐν ἀσυγγνώστῳ ἀναίσχυτῳ ἐξυφαινόμενα, καὶ χωρεῖ ἀκλινῶς καὶ ἀθροῦς εἰς τὴν πραγμάτων παντὸς ἔργου, ὑποδαικνυμένου αὐτοῦ ὑπὸ τοῦ καθήκοντος, περὶ θεωρεῖ ὡς τὸν ὕψιστον ἐπὶ γῆς νόμον.

Τούτων δ' οὕτως ἐχόντων ὅθλον γίνεται ὅτι ὁ ἡθικὸς χαρακτήρ ἐν παντὶ βήματι αὐτοῦ ἀναγνωρίζει, ὅτι κατοπτρεύεται ὑπὸ ἱεροῦ τινος μαρτυροῦ, τῆς συνειδήσεως, πρὸς ὃν ἀπελπίει νὰ δώσῃ ἀπολογία. Τούτου δ' ἕνεκα σπουδάζει,

ἵνα ἐν τῇ ἀγάπῃ ὑπερβῇ τὸ καθ' ἑαυτοῦ μέτρον τῶν ἄλλων, καὶ ὑποτάσσῃ αἰετοῦ τὰς ἀλόγους ἐν αὐτῷ κλίσεις καὶ ὑλικὰς αὐτοῦ τάσεις, τῇ ἡθικῇ τοῦ νοῦς δυνάμει. Ἀγε μὲν πρὸς τοῦτο σφοδρὰ ἀγῶνα, ἀλλ' ὁ ἀγὼν οὗτος ἀποβαίνει αὐτῷ ἰσχυρὸν ἐλατήριο εἰς ἐπίτευξιν καίτερος ἡθικοῦ βίου. Οὗτος ἀγαπᾷ, ἀλλ' οὐχί, ὅτι αὐτῷ ἐστὶ προσφιλέ, ἢ καὶ τῇ ὑλικῇ ἀπολαύσει πρόσφορον, ἀλλὰ τὸ ἀληθές, τὸ ἡθικὸς ὥρατον, τὸ δίκαιον, ὅσον δὲ ῥαδίως καὶ ἂν προσκινῶνται ἀμφοτέρω ταῦτα, ὅσον ἐλαφροὶ καὶ ἂν ὦσιν οἱ πρὸς τοῦτο μέχθοι καὶ ἀγῶνες, ὁ σχηματισμὸς οὐχ ἦτοιν πεποιθήσεων περὶ τοιούτων πραγμάτων ἀπατεῖ μεγάλους καὶ διαρκεῖς ἀγῶνας, μαρτυροῦντας ἀρετῆς ὅτι ὁ ἡθικὸς χαρακτήρ, οὗτε δουλικὴ τις εὐαρέσκεια ἀδυνάτου πνεύματος ἐστίν, ὡς τινες φρονουῦσιν, οὗτε ἀδρανὴς πνευματικὴ τις κατάστασις, ἀλλ' ἐστὶν ἡ ἰσχυρὰ καὶ ἐν τῇ ψυχῇ τοῦ ἀνθρώπου δύναμις, ἢ ἐν τῇ δράσει ἐκδηλουμένη, ἢ ἄλλως εἰσὶν, ἢ ἐξαιρετικὴ ἐκείνη ἰδιότης, ἢ διακρίνουσα τοῦτον ἐκ πολλῶν ἄλλων ὁμοίων αὐτοῦ. Ἡ μεγίστη δὲ ἐν τῷ ἀνθρώπῳ δύναμις ἐστὶν ἡ θέλησις αὐτοῦ. Αὕτη δὲ θυμίζομένη ὑπὸ τοῦ λογικοῦ ἀποβαίνει σχεδὸν εἰπεῖν δύναμις ἀκαταμάχητος. Βασίλειος ἡ ἰσχυρὰ ἀπλῶς θέλησις, ὅταν εἴνῃ αὐτὸς οὗτος ὁ ἡθικὸς χαρακτήρ, ἐστὶν ὅμως, ἀποχωρῶσα ἀποδείξις περὶ τῆς ὑπάρχουσας αὐτοῦ διότι ἡ σταθερὰ θέλησις καὶ νομιζομένη ὑπὸ τοῦ νοῦς λαμβάνει ὁλοκλήρως ἐν τῇ ἐκφάνσει αὐτῆς ταύτῃ, τὸ βάπτισμα τῆς ἡθικῆς θελήσεως καὶ οὕτως αὕτη καθίσταται ὄργανον τοῦ ἡθικοῦ χαρακτήρος ὁ δὲ τοῦτον κτώμενος στρέφεται καὶ ἐνεργεῖ ἐπὶ τοῦ ἡθικοῦ πεδίου, ἐνθα παρᾷ ποιικίλῃ προλόντα ἡθικῆς ἐργασίας. Καὶ τότε ἀληθῶς θανυματοῦρεται. Ἀνδρας δὲ σιδηρᾶν σχόντας θέλησιν, ἡθικὸν ἐπιδεικνύοντα χαρακτήρα, εὐρίσκομεν καὶ ἐν τοῖς θύραθεν, καὶ ἐν τῇ Παλαιᾷ Γραφῇ. Πρὸ πάντων ὅμως πολλῶν τοιούτων μνημονεύει ἡ Καινὴ Διαθήκη. Τί δὲ ἔτερον ἐξεδήλουν οἱ ἱεροὶ ἐκείνοι ἄνδρες, τὰ παμπληθῆ νήρη τῶν ἱερῶν μαρτύρων, οὕτως, ἀποφρονῶντες πᾶσαν ἐγκόσμιον ἀπόλαυσιν, πᾶσαν ἐπιγίαν τιμὴν, ἐνέμενον σταθεροὶ ἐν τῇ πρὸς τὸν Θεὸν πίστει, ὑπὲρ ἧς ὑπέστησαν τὰς μεγίστας τῶν βασάνων, τὰ δεινότερα τῶν μαρτύρων, ἢ ἰσχυρὰ καὶ ἑκαμπτὸν θέλησιν, ἢ τοὺς ἡθικὸν χαρακτήρα; Ὡς ὑπόδειγμα δὲ ἡθικοῦ χαρακτήρος παρίστησιν ἡμῖν τὸ ἱερὸν Εὐαγγέλιον καὶ τὸν Ναθαναὴλ, ὃν ὁ Σωτὴρ ἰδὼν πρὸς αὐτὸν ἐρχόμενον εἶπεν «ἰδοὺ ἀληθῶς ἰσραηλῆτης, ἐν ᾧ ὁ λόγος οὐκ ἔστι». Καὶ ἐν τοῖς ἔξω προβάλλει ἡμῖν ἡ ἱστορία, σὺν ἄλλοις, τὸν Σακερὰν ὡς ἄνδρα, σχόντα ἰσχυρὰν θέλησιν, ἡθικὸν χαρακτήρα. Τὸ ὕψιστον δ'

μας, τὸ ἐξοχώτατον καὶ τελειότατον ὑπόδειγμα τῆς ἰσχυρῆς θελήσεως τοῦ ἡθικοῦ χαρακτήρος εὐρίσκομεν ἐν αὐτῷ τῷ Ἰησοῦ Χριστῷ, οὗτινος ἔπας ὁ ἐπὶ γῆς βίος προβάλλεται ἢ μὲν εἰς ἀπομίμωσιν ὡς ὁ τελειότατος τύπος καὶ ἀσφαλῆστατος ὑπογραμμὸς τοιαύτης θελήσεως, τοιούτου χαρακτήρος.

Ὅθεν ὁ ἡθικὸς χαρακτήρ ἐστὶ δύναμις ἰσχυρὰ, ὑψηλὴ ἀρετὴ, ἀνυψοῦσα τὸν ἄνθρωπον μέχρις αὐτοῦ τοῦ Θεοῦ, ὅστις ἐστὶν ἡ μόνη καὶ ὑψίστη πηγὴ πάσης ἀρετῆς ὁ δὲ εἰς τοιοῦτον διαμορφωθείς χαρακτήρα κατοπτρεῖται αὐστηρῶς τὰς διαθέσεις τῆς καρδίας αὐτοῦ, διότι ἐκ τῆς ἐποπτείας ταύτης ἐξοδοὶ ζωῆς ὑπάρχουσι. Τὸ ἀσθενὲς τῆς σαρκὸς, αἱ μάταιαι τοῦ κόσμου φροντίδες, καὶ ἐν γένει οἱ τοῦ πονηροῦ πνεύματος λογισμοί, συμμαχουσι συνεχῶς εἰς ἀποπλάνησιν τοῦ ἀνθρώπου. Τούτου δ' ἕνεκα δέον ὁ ἄνθρωπος ἵνα ἀσπληγῶς ἐποπτεύσῃ τὰ ἐνθὺν αὐτοῦ καὶ δεσπόζῃ τῶν ἰδίων παθῶν, διότι ὁ ὕψ' αὐτῶν κρατούμενος, καὶ αὐτοῖς δουλεύων, οὐκ ἐστὶν ἐλεύθερος, ἀλλ' ἀκλεῆς καὶ κακοδαίμων. Ἡ τοιαύτη δὲ ἐπιτηρησις ἐμβάλλει μὲν εἰς ἀγῶνα, εἰς δοκιμασίας καὶ κινδύνους προερχομένους ἐκ πολλῶν μὲν ἄλλων αἰτιῶν, ἀλλὰ καὶ ἐκ τῶν προτεινόμενων δελεασμάτων τῆς ἐγκόσμου τιμῆς, καθ' ἧς οὐδέποτε παύεται ἀγωνιζόμενος ἀλλ' ὅμως, τὸ ἀλλοτρίον ἔμα καὶ θεάρεστον θέαμα ἐν τῇ ἡθικῇ κόσμῳ ἐστὶν ὁ ἀγὼν τοῦ ἀνθρώπου καὶ ἡ νίκη αὐτοῦ κατὰ τῆς ἀμαρτίας διότι παρὰ Θεοῦ δέδοται τῷ λογικῷ πλάσματι ἡ δύναμις τοῦ νικᾶν τὴν ἀμαρτίαν καὶ ἀναπλάττειν ἑαυτὸν εἰς τὸ καλὸν τῇ θεῷ χάριτι. Μόρος δ' ὁ ἄνθρωπος μεταξὺ ἀπάντων τῶν ἐπὶ γῆς κτισμάτων δύναται τῇ ἰδίᾳ αὐτοῦ βουλήσει ἐξαισώσῃ, καὶ τὴν ἡθικὴν, καὶ τὴν διανοητικὴν, καὶ τὴν πρακτικὴν αὐτοῦ ἐνεργεῖαν νὰ ἐπεκτείνῃ. Μόνη ἡ τελειοποίησις αὐτοῦ δύναται νὰ συντελέσῃ καὶ εἰς τὴν βελτίωσιν πάντων τῶν περὶ αὐτόν. Ἡ δὲ τελειοποίησις αὕτη ἐκδηλοῦται καὶ ἀναφαίνεται πρὸ πάντων ἐν τῷ ἡθικῷ χαρακτήρι, οὗτινος ἡ αὐτὰ διαχεομένη ἐφ' ὅλων τῶν πεδίων τῆς καρδίας τοῦ ἀνθρώπου ἐπιρρῶννυσθαι πάντα τὰ ἐν αὐτῇ ἀναυρόμενα εὐγενῆ βλαστήματα. Ἀνακαταλαίουσιν δὲ συνωπτικῶς τὰ μέχρι τοῦδε ἐνθάδε λαχθέντα λέγομεν, ὅτι ἰδιὸν ἐστὶ τῷ μὲν μέλανι καὶ ποστροφῷ χαρακτήρι, τὸ πλάττειν ψεύδη, χαλκεύειν σκευαριάς καὶ τείνειν ἐν γένει πρὸς ἀνομίαν, καθ' ἣν πειράται ἵνα περιβάλλῃ τὸ ψεῦδος τῷ ἐνδύματι τῆς ἀληθείας, τὸ ἔδικο τῷ τῆς δικαιοσύνης, καὶ ἐν γένει τὸ κακὸν τῷ αὐτῷ ἀγαθῷ, καὶ παραστήσῃ ἕμα τὸ πνεῦμα τοῦ κόσμου, ὡς τὸ τοῦ Θεοῦ πνεῦμα. Τῷ δὲ ἡθικῷ χαρακτήρι, τὸ ἀποφύγειν πᾶν τὸ ἀπᾶν τῇ ἀληθείᾳ, τῷ δικαίῳ καὶ πράττειν τὰ ταῦτα

συνέδοντα, καὶ πᾶν ἐν γένει τὸ συντελοῦν εἰς ἡθικὴν ἑαυτοῦ καὶ τῶν ἄλλων βελτίωσιν, ἐπαινοδύμενον, ἦτοι τὸ ἀγαθόν ὡς περὶ τούτου ἐπιτάσσει ἡμᾶς ὁ Ἀπόστολος Παῦλος λέγων «τὰ πάντα πρὸς αἰκοδομίην γενέσθω». Πανταχοῦ καὶ πάντοτε ἐπιδεικνύσιν οὗτος αὐστηρὰν εὐσυνειδήσιν, καὶ ἐν αὐτοῖς ἐπὶ τοῖς ἐλαχίστοις, δάκρυς προκύπτει περὶ τῆς ἐκπληρώσεως καθήκοντος τινος, καὶ ἐξακολουθεῖ δορῶν, χρώμενος ταῖς ἑαυτοῦ δυνάμεσιν εἰς ἐπίτευξιν τοῦ ὑψηλοῦ αὐτοῦ προορισμοῦ, τοῦ ὑψίστου τέλους ὅτι δ' ἀπορρᾷ τὴν ἑαυτοῦ περὶ τινος ἐκτίμησιν, ἀπυφαίνεται πάντοτε μαρτυροῦντας μὲν, ἀλλὰ σταθερῶς. Οἱ λόγοι συνέδοντες πάντοτε ταῖς πράξεσιν αὐτοῦ φέρουσι τὸν τύπον τῆς εὐσεβείας. Ἡ δὲ συνειδήσις περὶ τῆς ἀξίας αὐτοῦ ὡς λογικὸ ὄντος, ἔχει αὐτὸν διηνεκῶς ἐγγύτερον τοῦ Θεοῦ, οὗτινος τὴν θέλησιν εὐλαβῶς ἐκτελεῖ ἀποδεχόμενος τὴν ἐν τῇ φωνῇ τῆς συνειδήσεως ἐπιδοκιμασίαν αὐτοῦ ὡς μεγίστην ἀμοιβήν καὶ ἐνὶ λόγῳ ὁ ἡθικὸς χαρακτήρ τὰ πάντα τῷ Θεῷ ἐναποθέτει, τὰ πάντα ἐξ αὐτοῦ ἀναμένει, καὶ πάντα πρὸς δόξαν αὐτοῦ ποιεῖ, ἐν ᾧ ὁ βέβηλος καὶ κατεργνωμένος ὑποκρινόμενος εὐσεβείαν, καὶ τιμὴν ἀνθρώπου ὕψιν, σπουδάζει, ἵνα κρύπτῃ ἐπιτηδεύωντας κατὰ τὸν βίον ἐγκληματικά αὐτοῦ πράξεις καὶ ἀνομίας διότι ὁπόσοι τῶν ἀνθρώπων μεστοὶ ὄντες ὁλιότητος καὶ ἀδικίας οὐκ ἐμφανίζονται ἐν ἐξωτερικῇ εὐκοσμῇ καὶ τιμῇ τῇ; Ὅπόσοι ἀγροῦται, πανοῦργοι, προσδύονται, ἀναίσχυντοι καὶ ἀσεβεῖς, οὐκ ἐπιτηδεύουσι εὐσεβείαν, φιλανθρωπίαν, εὐγένειαν, φιλίαν καὶ φιλοφροσύνην.

Ὅθεν δέον ἵνα καταβληθῇ μακρὰ καὶ σπουδαία ἐργασία πρὸς μόρφωσιν καὶ ἐξευγενισμόν τοῦ ἀνθρώπου, καὶ διάπλασιν αὐτοῦ εἰς ἡθικὸν χαρακτήρα. Δέον ὁ ἔσω, ἦτοι ὁ ἄσρατος ἄνθρωπος, ἵνα ἀναγνωρίσῃ τὴν ἀγιότητα, τὴν βούλησιν καὶ τὸ κῆρος τῆς ἡθικῆς ἐκείνης δυνάμεως, τῆς τὰ πάντα ἐν σοφίᾳ δημιουργήσεως καὶ διεπούσης ὡς τὴν ὑψίστην πτωσῶν καὶ ὑπαχθῇ ὅλως τῇ ἱερᾷ αὐτῆς θελήσει διότι ἔνευ τούτου, καὶ αἱ ἐπιβλέψεις τῶν ἀρμονιδίων καὶ οἱ νόμοι ἀποβάνουσιν ἀνεπαρκεῖς διότι ἡ ἀνθρωπίνη φύσις δύναται καὶ εἰς ἀπρόσιτα ὕψη ν' ἀναβῇ καὶ εἰς ἄδυστα βάθη νὰ κατέλθῃ, ἐνθα μόνον ὁ ὀφθαλμὸς τῆς θεογονίας δύναται ἀσφαλῶς νὰ βλέπῃ καὶ παρακολουθῇ πιστῶς καὶ ὁ βραχίον αὐτῆς καλῶς νὰ ψηλαφῇ καὶ ἀκριβῶς ἀνιχνεύῃ πάντα τὰ ἐνθάδε κρυπτόμενα καὶ διαπραττόμενα. Ἐὰν δὲ ταῦτα οὕτως ἔχωσιν, ἔαν ὅθλον ὅτι μόνον τὸ τῆς Ἐκκλησίας ὅμμα εἰσδύῃ μέχρι τῶν ἀδύτων καὶ ἡ χεὶρ αὐτῆς ἀναμολέσῃ τὰ ἐν στήθει καὶ παραβύστῳ ἐκασκούμενα, ὅποιαν μέγα σφάλμα, ὅποιαν δεινὴν ἐγκλημα οὐ

ποιούνται οι γυνήτορες εκείνοι οι νομίζοντες, ότι δύνανται τα έαυτών τέκνα να διαπαιδαγωγήσωσιν όρθως και καταλλήλως, ήτοι να διαπλάσωσιν αυτά εις ήθικους χαρακτήρας εκτός των κόλπων της λεγής ήμων θρησκείας, εκτός του λερού περιβόλου της μήτρας ήμων 'Εκκλησίας; 'Αγνοούσιν ούτοι, καθ' η φαίνεται ότι μόνη ή 'Εκκλησία ή φιλόστοργος αυτή μήτηρ δύναται άνστηρώς και έν μητρική στοργή να παρακολουθή, επιβλέπει και διαστρέφει τή πνευματική άντις γάλακτι πάντα τα ίδια τέκνα και μεριμνή ξμα και περί της εδεξίας και άληθούς αυτών εδαιμονίας. 'Αλλ' ό της μητρικής άντις φωνής παρακούων, ό των συμβουλών και παραινέσεων καταφρονών καθίσταται ένοχος του μερίστου των έγκλημάτων, διότι καλύει ούτω τα τέκνα αυτού εις τήν άληθή πολιτισμόν, έν οίς μορφούται και διαπλάτνεται ό ήθικός χαρακτήρ. Ναί έξωτερικήν τινα λάμψιν πολιτισμού δύναται ταύτα ίνα προσκτήσωνται και άλλως' άλλ' όμως τότε όμοιάζουσι τοίς τάφοις εκείνοις, τοίς έξωθεν μέν φαινομένοις ώραιούς, έσωθεν δέ μεστοίς ούσι κόπωσης και πάσης άκαθαρσίας. Καί ούτως έχοντα ούτε τή έαυτών οίκα γενεά αποβαίνουσιν ώφέλιμα, ούτε τή κοινωνία χρήσιμα, ως τούτο μακρά και βαθεία πείρα μαρτυρεί και έπισφραγίζει. Τούτων δ' ούτως έχόντων επιβάλλεται τοίς άρμοδίοις και ένδιαφερομένοις ως έν των ύψίστων καθήκόντων ή φροντίς και μεριμνα περί της θρησκευτικής της νεολαίας μορφώσεως, ής ένεν άνέφικτος καθίσταται ή διάπλασις έν αυτή ήθικού χαρακτήρος.

ΤΟ ΚΟΜΑΝ,

ΕΥΝΑΙΚΙ ΜΕΝ ΚΟΣΜΟΣ ΑΝΑΡΙ Δ' ΟΝΕΙΔΟΣ

Η έκκλησία του Χριστού όφείλει μηδενός των κεκωλυμένων και μωμών άντι προσοπαύων ν' άνέχεται, αλλά ν' αποσκορακίζει ταύτα και πόρρω του περιβόλου άντης αποδιώκει. Τοιούτων τι έθιμον αποσκορακιστέον βίως εισήγαγεν, ούκ οίδ' ήκως, και εις τήν έκκλησίαν του Χριστού ή των χρόνων άμάθεια και των πολλών ή άγνοια, τό τρέφειν τουτέστι κόμην τούδε κληρικούς, όπερ μόνον ταίς γυναιξίν επετρέπη ως κόσμος αυταίς και περιβόλαιον.

Τό χείριστον δ' είνε ότι τό κομάν θεωρείται παρά τοίς πλείστοις ού μόνον επιτεταμένον και θρησκευτικής εδλαβείας δηλωτικόν, αλλά και άπαραίτητον ως υπό της έκκλησίας δέχθεν διατεταμένον. Ό δέ λόγος προτύν δά δείξει ότι τούτο ού μόνον δέν επιτρέπεται εις τον ένδρα, αλλά και φητός άπηγόρευται και

διά νόμου οίκουμενικής Συνόδου έκαλύθη άπ' έναντίας δέ τή γυναικί επετρέπη στολισμός εδπρεπής. Πάν δ' ό,τι τή γυναικί επετρέπη ως άρμόδιον άντις, δέν έπεται ότι και τή άνδρί προσηκεί, όπως και τάνάπαλιν' πολλά φέρει παύ εις μόνον τον ένδρα επετρέπησαν ως άντις πρόποντα' οίον, τό λερατεύειν, τό επ' Εκκλησίας διδάσκειν, τό πολιτεύεσθαι, τό στρατεύεσθαι, τό κείρεσθαι και τό τοιαύτα, όπερ άπηγορεύθησαν βίως τή γυναικί, ως μή τή φύσει άντης συνήδοντα' 'Αγναικί δέ διδάσκουν ούκ επιτρέπω ούδδ άνθεντείν άνδρός, άλλ' είναι έν ήσυχία' ταύτα πρός τοίς άλλοις νομοθετεί περί γυναικων ό των ένδων 'Απόστολος Παύλος. Όπως λοιπόν άκτοπον γυναικί τό κείρεσθαι, ούτω έπονείδιστον άνδρί τό κομάν, λαϊκή τε και κληρική' «άνηρ δέ έαν κομώ, α τιμία αύτφ έστι». (Παύλος).

Τό έννομον δέ τούτο έθιμον, όπερ ό θεός Παύλος τόσον σφοδρώς ψέγει, εισεκόμασεν έν τή 'Εκκλησία ήμων έν τε της Ιουδαϊκής μικροφιλοτιμίας και της έλληνικής ματαιοδοξίας' διό και εύλόγως καταδικάζεται ως έκοκπον και Ιουδαϊσμού άπόδον. 'Ιδού οι λόγοι του θεοκήρυκτος Παύλου, (καινοί να πείσωσι πάντα διχογνωμοδντα' 'Ουδδ άντή ή φύσις διδάσκει ύμās, ότι άνήρ μέν έάν κομώ, ατιμία αύτφ έστι, γυνή δέ έάν κομώ δόξα αύτφ έστι; ότι ή κόμη άντι περιβολαίου δέδοται άντφ; α δέ τις δοκεί φιλόνεικος είναι, ήμεις τοιαύτην συνήθειαν ούκ έχομεν, ούδδ αί έκκλησίαι του Θεού» (Πρός Κορινθ. Α'. κεφ. σί. 14).

Έάν λοιπόν ό θεός Παύλος τό τρέφειν κόμην καλεί ούχι τιμής ήξιον, τίς των πιστών δικαιούται πλέον να θεωρή τιμήν και δόξαν ή εύλαβείας δηλωτικόν τό κομάν; 'Ακριβέσταρον δ' είνε, τίς άμφισβάλλει, ότι τό κομάν καταργητέον βίως και της έκκλησίας έξοβελιστέον; Ό τούδε λόγος του Παύλου άθενδν, άντου του Σωτήρος τά ρήματα άθενεί: Καί ήρκει βεβαίως μόνη του θεσπεσίου Παύλου ή μαρτυρία, ίνα πείση πάντα κληρικών, ότι τό έθιμον τούτο δέον ν' άρθή άπό της 'Εκκλησίας, και άπαλλαγή ό κλήρος συνηθείας άπηγορευμένης. Προς μείζονα ύμως του προκειμένου έμπέδωσιν και ήρσιν παντός διαταγμού κατακτέον και τήν περί τούτου άπόφασιν της σι' οίκουμενικής Συνόδου, ήτις φητός άπαγορεύει και επιτιμώ καθυποβάλλει τούδε τρέφοντας κόμην μοναχούς τε και έρημίτας, και άπαξυλάως παντας τούδε τον λερόν άποταλούντας κλήρον' όθεν και πός υστίς έμελλε να προχειρισθί διάκονος ή ιερέυς ή μοναχός έφείλε να κείρη τήν κόμην, έάν έτρεφε τοιαύτην, (έξ ού και ή όνομασία «κουρά» και «κείρεται τήν κόμην») και ούτω τοίς του κλήρου μέλεσι συγκαταλέχθί' «Τούδε λεγομένους έρημίτας, θεσπίζει ή

Σύνοδος, οίτινες, μελαινιμονοδντες και τάς κεφαλές κομώντες, περιάγουσι τάς πόλεις... όρίζομεν, ει μέν αίσουνται, τās κόμας άποκοιρώμενοι, τό των λοιπων μοναχων άναδέεσθαι σχήμα, τοήτους έν μοναστηρίφ έγκαθίστασθαι και τοίς άδελφοίς έγκαταλέγεσθαι» (Καν. μβ' της σι' Οίκ. Συνόδ.). Όστε ή Σύνοδος ως όρον άπαραίτητον της έν μοναστηρίφ έγκαταστάσεως των έν ταίς πόλεσι μετά κόμης περιφερομένων μοναχων έδρισε τήν άπόφασιν της κόμης πρότίστα, ως κεκωλυμένης και άπαδούσης τφ μοναχική σχήματι. 'Αλλά και ό θεός Χρυσόστομος, ό της εδπρεπείας και κοσμιότητος διδάσκαλος, έλέγχων τήν των πολλών πλάην, έν μοίρα εύλαβείας τό κομάν τιθεμένων, γράφει ούτως: «Έτεροι δέ εύλαβείας είναι νομίζουσι τό κομάν, τούτο δέ αίσχυνης ρέμει τό τούδε άνδρας κομάν, καθάπερ τάς γυναικας».

Ελέχθη έν τοίς προειρημένοις ότι τό άκτοπον τούτο έθος επεκράτησεν έν τή έκκλησία έν τε της έλληνικής ματαιοφροσύνης και της Ιουδαϊκής περί τό τοιαύτα άκριβολογίας. Τούτου τήν άπόδειξιν ό λόγος συντόμως ύμιν θα παράσχη. Ό Όμηρος έθεώρει τήν κόμην ως κόσμον άρμόζοντα τοίς πολεμισταίς και ήρωσι διό τούδε έχοντας ώραίνε κόμην όνομάζει εύκόμους και ήνκόμους, τούδε δέ άνδρείους 'Αχαιοίς «καρηκομώματα»' όμοίως και τάς θεάς και ήρωίδας άποκαλεί καλλικόμους και εύπλοκάμους. Όσαύτως και οι Σπαρτιάται διατήρουν και ήντρέπιζον έπιμελώς τήν κόμην, θεωρούντες αύτήν άνδρείας και ήρωϊσμού σύμβολον' όθεν και ό 'Ηρόδοτος, λόγον ποιούμενος περί των έν Θερμοπύλαις μετά του Λεωνίδα ένδόξως κατά του Ξέρξου άγωνισαμένων Σπαρτιατών, αναφέρει ότι πρό της συμπλοκής, κτενιζόμενων αυτών και τάς κόμας εύπρεπώς διενθετούντων, ώσει έμελλον εις πανήγυριν άπελθείν, ήρώτησεν ό Ξέρξης τον Δημόκριτον άπορών, τί τούτο σημαίνει, ό δδ έπειν αύτφ ότι «νόμος γάρ σφι ούτως έχον έστί' έπειν μέλ' αίσου μινδυνεύειν τή ψυχή, τότε τάς κεφαλές κομείονταί». (7,208).

Η συνήθεια δ' άντη των αρχαίων 'Ελλήνων διετηρήθη και επί πολλούς μετά Χριστόν αιώνας, και ούτω λεληθώς εισήχθη μετά των άποδεξαμένων τον Χριστιανισμόν και εις τήν 'Εκκλησίαν, όπως και άλλα τινα έθιμα ήττον ούσιώδη. Όθεν και επί της εποχής του Ιεροφ. Χρυσόστομου (κατά τον Α'. αιώνα) έτρεφον κόμην και πολλοί των φιλοσόφων, σε μινυόμενοι επ' άντη και έγκαλλωπιζόμενοι, ούδε χαρακτηρίζον ό θεός Πιτήρ ως άλαζίας, λέγει περί αυτών' «Μεγάλοι είνε, έπιλέγει, έν τή κόμη εκείνη, καλούς βοστρύχους τρέφουσι και τρέβωντας αναβέβληνται μέχρι

τούτων αυτών ή φιλοσοφία». (Τόμος β'. σελ. 503).

'Αλλά και πολλοί των νεανίσκων έτρεφον κόμην καλλονής και επιδείξεως χάριν, ούδε ό άντς της ήθικής και σεμνοπραξίας διδάσκαλος μέμεται και κατηγορεί ως θηλυπρεπεί: «Ό μέν γάρ όπισθεν έχει κόμην, νείος ών, και τήν φύσιν εκθηλώων, και τφ βλέμματι και τφ σχήματι και τοίς ίματίοις και πᾶσιν άπλως εις εύόνα άνδρος έπαλής εκβήναι φιλονεικει» (Τόμ. α' σελ. 442). Τούτε αυτό δυστυχώς δύναται τις να ελπί και σήμεραν περί των νεανίσκων, εις τον λερόν κατεταγμένον κλήρον, οίτινες ήδέως και πεφροντισμέως περί των καλλωπισμών της ένντων κόμης ένσυχολοδνται.

Πλήν δέ των 'Ελλήνων, ως προειρήται, και οι 'Εβραίοι έτρεφον κόμην συνήθως, ιδίε δέ έπεμελοδντο ταύτης οι Ναζιραίοι, ως τφ Θεώ άφιερωμένοι και διά νόμου εις τούτο υπόχρεοι υντες. Περί του Σαμψών αναφέρει ή θεία Γραφή, ότι ό φανείς εις τήν μητέρα αυτου 'Αγγελος έίπεν' «Ιδού σφ έν γαστρί' έχεις και τέξη υίόν' και σιδήρος επί τήν κεφαλήν αυτου ούκ αναβήσεται, ότι Ναζιρ Θεού έσται τό παιδίόιον άπό της κοιλίας» (Κριτ. κεφ. ιγ' 5). 'Αλλ' ίσως έπει τις εις ταύτα, διατί λοιπόν να μη θεωρηται επιτεταμένον τό κομάν, άφού ό 'Αγγελος του Θεού προσέταξε τούτο, και ό μέγας Μωσής διά νόμου επέβαλε τοίς Ναζιραίοις; Η άπάντησις είνε εύχερής. Πολλά του μωσαϊκού νόμου παραγγέλματα και τελετουργικά διατάγματα, κατάλληλα και άναγκαία τή τότε εποχή, ό ευαγγελικός κατήγορε νόμος ως περιττά και άνωφελή τοίς έν Χριστφ άναγεννημένοις. Καί ού μόνον ταύτα αλλά και τά πολλά τούτων σπουδαίότερα' ήτοι τήν περίτομην, τάς θυσίας και τά παραπλήσια, ως σκιάν και τύπον της άληθείας όντα. «Εί τις έν Χριστφ, βρά ό Παύλος, καινή κτίσις' τά άρχαία παρήλθεν, ιδού γέγονε καινή τά πάντα». (Πρός Κορινθ. ε'. 17). Όθεν ήμεις «ούκ έσμεν υπό νόμον άλλ' υπό χάριν».

Έτεροι δέ τινα ως τό «μή κείρειν τάς τρίχας της κεφαλής, μή έπτεσθαι νεκρού, μή πίνειν οίνον, μή γένεσθαι τούτου ή εκείνου, μή ποιείν τήν ελαχίστην έργασίαν έν ήμέρα Σαββάτου, και εν τούτοις ύμια, δι' όπερ ήλεγχεν αύτους ό Σωτήρ, τέλεον της 'Εκκλησίας έξωβελίσθησαν ως έσκοπα και Ιουδαϊκής μυκολογίας ήξια. Τηίς, έλγε πρός τούδε Ιουδαίους ό Κύριος, διδάσκετε διδασκαλίας εντάλματα άνθρώπων, «βαπτισμούς έστων και ποτηρίων και άλλα παρόμοια τοιαύτα πολλά ποιείτε» (Μάρκ. ζ' 8). 'Αλλως τε ό θεός Παύλος, ό χαρακτηρίσας ως έκοπον τό τρέφειν κόμην τούδε άνδρας, έγίνωσκε κάλλιστα τον μωσαϊκόν νόμον. Όσαύτως και ω ό Ιερός

Χρυσόστομος, ὁ θεωρῶν τὸ κοινὸν κεκωλυμένον ἐν τῇ ὑπερβαλλόντως τὰ τοῦ νόμου παραγόμενα οὐχ ἤττον καταργουσι καὶ ἀπορρίπτουσι ἀμφοτέρωθεν ὅσα ἐδεῖ τὰ καταργηθῶσιν, ὡς ἐκπληρώσαντα τὸν σκοπὸν δι' ὃν ἐδόθησαν, καὶ ἀνοφελῇ ἡμῖν ἤδη καταστάνα, ἕτερον ἐπὶ τελειότερον καὶ εὐλενθεριώτερον νόμον, τὸν εὐαγγελικόν, τελούσι καὶ παιδαγωγούμενοι καθότι «ὁ νόμος διὰ Μωσέως ἐδόθη, ἡ χάρις καὶ ἡ ἀλήθεια διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐγένετο» (Γαλ. α' 17). Ἐὰν δὲ τις, ἐκ πνεύματος αἰτιολογίας ἀρμόμενος, εἰς ταῦτα δὲν πέμψεται, ἀλλὰ προβάλλει δικαιολογίας τὴν συνήθειαν προβάλλει, ἡμεῖς ἀντὶ πάσης ἑλλης ἀπαντήσεως ἀντιπροβάλλομεν τοὺς λόγους τοῦ Θεοῦ. «Εἰ δὲ τις δοκεῖ φιλότιμος εἶναι, ἡμεῖς τοιαύτην συνήθειαν οὐκ ἐχομεν, οὐδὲ αἱ ἐκκλησίαι τοῦ Θεοῦ».

Ἡμεῖς προτρέπομεν τοὺς ἀρμόδιους καὶ τοὺς τὴν δόξαν τῆς τοῦ Χριστοῦ ἐκκλησίας ἐπιποθοῦντας, ἵνα, λαβόντες ὑπ' ὅψιν τὰς ἐπὶ τοῦτο διατάξεις καὶ ἀπαγορεύσεις τῶν Θεῶν ἀνδρῶν καὶ ἱερῶν κανόνων, ἀπαλλάξωσι τὸν μὲν κληρὸν ματαιοπονίας καὶ φρόνου περιτοῦ, ἐν ὧς οὐδὲς, τὴν δὲ ἐκκλησίαν ἐθιμοῦ ἀκόσμου διαφροδῶν ἀπαγορευόμενον, ὡς ἀντιβαίνοντος εἰς τὴν σεμνοπρέπειαν τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ διακόσμου. Εἰς πάντα χειροτονοῦμενον ἢ τῆς κόμης ἀπόκαρσις ἐπιβάλλεται, ὡς γνωστόν, ὑπὸ τοῦ νόμου.

Τοῦ Ἀποστόλου ἡ ἀπαγόρευσις εἶνε σαφὴς, καὶ οὐδεμίαν ἐπιδέχεται ἀμφισβήτησιν, ὅπως καὶ τῆς Συνόδου ἱσοί, λέγει, προαιρουμέναι νὰ εἰσέλθωσιν εἰς μοναστήριον καὶ εἰς τὸν κληρὸν νὰ καταταχθῶσιν, ὁραίλουςιν ἀπαραιτήτως «τὰς κόμας ἀποκείρας» (1 Κορ. α' 10), τὸ τῶν λοιπῶν μοναχῶν ἀναδέχασθαι σχῆμα. Οὐδεὶς ὑπάρχει λόγος ἀποχρῶν, ἵνα ἐπιβάλληται τῷ κληρικῷ κόπος μάταιος καὶ φροντίς ἄκαιρος περὶ τὴν διατήρησιν, καθαρὸν καὶ διεσπασμένον τῆς κόμης, ἀπηγορευμένης οὕσης καὶ τῷ ἀνδρὶ χαρακτῆρι ἀπεδούσης.

Χρῆστος Κ. Μακρίτης
ἐκτὸς.

Ο ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΣ ΑΘΗΝΩΝ
ΓΕΡΜΑΝΟΣ
ΤΟΙΣ ΚΥΡΙΟΙΣ ΒΟΥΛΕΥΤΑΙΣ
ΤΗΣ ΙΓ' ΠΕΡΙΟΔΟΥ
(Συνέχεια καὶ τέλος· ὅδε ἀριθ. 107).
Γ'.

Περὶ τῆς ἐκκλησιαστικῆς περιουσίας.

Ἐν τῶν ζητημάτων, ἅτινα δέον νὰ ἀπαχολήσῃ τὴν προσοχὴν τῆς πολιτείας καὶ

ἰδίᾳ τῶν ἀντιπροσώπων τοῦ ἔθνους, εἶναι καὶ τὸ περὶ τῆς ἐκκλησιαστικῆς περιουσίας. Ἡ ἐκκλησιαστικὴ περιουσία ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων τοῦ Χριστιανισμοῦ χρόνων μέχρις ἐσχάτου διηρτημένη παρὰ τῶν ἐπισκόπων συμφώνως τοῖς ἱεροῖς κανόσιν (Ἀποστ. καν. λ'). Οἱ ἱεροὶ κανόνες, οἱ παρὰ τοῦ ἡμετέρου συντάγματος περιφρουρούμενοι, λεπτομερῶς διαγράφουσι τὸν τρόπον τῆς διαχειρίσεως τῆς περιουσίας ταύτης, προνοήσαντες περὶ τῆς πλήρους αὐτῆς ἐξασφαλίσεως. Ὅπως δὲ μὴ ὁ ἐπίσκοπος κατὰ τὸ δοκοῦν διαχειρίζεται τὴν ἱερὰν περιουσίαν, ἀφ' ἧς ἐν τῇ ἀποκλειστικῇ ὡς οὐδὲν ἀνέγκας τῆς ἐκκλησίας, παρὰ τῶν ἱερῶν κανόνων νὰ διορίξῃ οἱ κανόνες, ὡς ἀναγκαῖον μετ' εὐλαβείας κατὰ γνώμην τοῦ ἐπισκόπου νὰ διαχειρίζονται τὴν περιουσίαν ταύτην, οἰκονομοῦντες τὰς ἐκκλησιαστικὰς ἀνάγκας (Ἀ' Οἶκ. Συν. καν. κστ'). Τόσον δ' ἢν σπουδαία ἡ ἐκπληρωσις τοῦ καθήκοντος τούτου, ὥστε ἐν περιπτώσει καθ' ἣν ὁ Μητροπολίτης ἢ ὁ Ἐπίσκοπος παρέλειπε τὴν ἀκριβῆ τοῦτο ἐκπληρωσιν, τότε ἐν μὲν τῇ Μητροπόλει διώριζεν ὁ Πατριάρχης οἰκονόμοι, ἐν δὲ τῇ ἐπισκοπῇ ὁ Μητροπολίτης (Ζ' Οἶκ. Συν. καν. ια'). Ὁ οἰκονόμος δ' οὗτος ἦν ὑπόχρεως «κατ' ἐνιαντίον νὰ παρατίθῃται λόγον τῆς αὐτοῦ διοικήσεως τῷ ἐπισκόπῳ καὶ ἀποδίδωσιν, εἴτε φανῇ βλάβη ἢ κερδαίνῃ». Ἐν περιπτώσει δὲ, καθ' ἣν οὗτος ἀπέθνησκε, πρὶν ἢ δώσῃ τὴν ὀφειλομένην λογοδοσίαν, ὑπεχρεοῦντο πρὸς τοῦτο οἱ κληρὸν ὁμοῖοι αὐτοῦ (Νομοκ. τίτλ. ι' κεφ. α'). Ὅπως δὲ τὰ κτήματα καὶ τὰ τοῦτο εἰσοδήματα ἐν ἀσφαλείᾳ ὡς, τιμῶς διαχειρίζομενα, οἱ πρεσβύτεροι καὶ οἱ διάκονοι τῆς ἐπισκοπῆς εἶχον οὐ μόνον δικαίωμα, ἀλλὰ καὶ καθήκον νὰ λαμβάνωσιν ἀκριβῆ γνώσιν ἀπάσης τῆς ἐκκλησιαστικῆς περιουσίας, ὥστε ἐν περιπτώσει θανάτου τοῦ ἐπισκόπου ἕως ὅσον κληρὸς τῆς ἐπισκοπῆς ἐγίνωσκε τίνα περιουσίαν ἡ ἐκκλησία ἐκείνητο (Ἀντιοχ. κδ'), καὶ ἐπομένως δυσχερὲς ἡδύνατό τις νὰ σφραγισθῇ τὴν ἀνακαλυπτόμενον δὲ τις ὡς καταχραστῆς ἀμέσως ἢ ἐμμέσως ἀναθεματίζετο (Τάγρας ζ'). Τοσαύτη δὲ αὐστηρότης ἐπακούει εἰς τὴν συντήρησιν τῆς ἐκκλησιαστικῆς περιουσίας, ὥστε μόνον ἐν μεγίστῃ τῆς ἐκκλησίας ἀνάγκῃ ἐπετρέπετο ἡ ἀπαλλοτριώσις ἐκκλησιαστικοῦ κτήματος πρὸς ἐξοικονομῆσιν ἐκκλησιαστικῶν ἀναγκῶν. Ἐν τῇ περιστάσει δ' ὡς ταύτῃ ὁ ἐπίσκοπος ὥρριλε νὰ συνεννοηθῇ τοῖς πλησιοχώροις ἐπισκόποις, δικαιολογῶν τὴν ἐκποίησιν ὡς ἀναγκαίαν καὶ λαμβάνων τὴν τούτων συγκατάθεσιν, ὅπως ἐν τῇ συνήχομένῃ ἐτήσιᾳ τοπικῇ συνόδῳ ἀποχρώμενος δικαιολογηθῇ ἢ ἐκποιήσῃ (Καρθαγ. λδ'). Ση-

μειωτέον δὲ ὅτι πολλὰς ἐν ταῖς ἐκκλησίαις παρουσιάζοντο ἑκτακτοὶ ἀνάγκαι, καθ' ὅσον οὐ μόνον ἡ ἀξιοπρεπὴς συντήρησις τῶν ἱερῶν ναῶν, τῶν σχολείων, τῶν βιβλιοθηκῶν καὶ τῶν ἄλλων πρὸς μόρφωσιν ἱερουργῶν, ἦν ἀνατεθειμένη τῇ ἐκκλησίᾳ, ἀλλὰ καὶ τὰ πτωχοκομεία, τὰ ὁρφανοτροφεία, τὰ γηροκομεία, τὰ βρεφκομεία, καὶ τὰ ξενοδοχεῖα ὑπὸ τῆς ἐκκλησίας συνετηροῦντο.

Καὶ ἄλλαι λεπτομερέστεραι προφυλάξεις ὑπὲρ τῆς ἐκκλησιαστικῆς περιουσίας ὑπὸ τῶν ἱερῶν κανόνων προβλέπονται. Ὅσον δὲ ἐπιμελέστερον διεξέρχεται τις τὴν ἐκκλ. ιστορίαν καὶ τοὺς ἱεροὺς κανόνες, τοσοῦτον θαυμάζει ἀφ' ἑνὸς μὲν τὴν συντηρὴν πρόνοιαν τῶν ἁγ. Πατέρων ὑπὲρ τῆς ἐκκλησιαστικῆς περιουσίας καὶ τὴν εὐσέβειαν τῶν πολιτικῶν ἀρχῶν, αἵτινες ἐπεκύρωσαν τοὺς ἱεροὺς ἐκείνους νόμους καὶ μέχρις ἐσχάτου ἐπροστάτευσαν τούτους, ἀφ' ἑτέρου δὲ τὴν σημερινὴν ἀνευλάβειαν καὶ ἀστοργίαν ἡμῶν πρὸς τὰ τοὺς ἱεροὺς κανόνες καὶ τὴν ἱερὰν περιουσίαν. Πάντες γνωρίζομεν καὶ ἀναμολογοῦμεν, ὅτι καὶ κατὰ τοῦτο καθυστέρουμεν οὐ μόνον τῶν Πατέρων ἡμῶν, ἀλλὰ καὶ τῶν ἄλλων ἐκκλησιῶν. Πρὸς μικρὰν ἐπαύρθωσιν τοῦ κακοῦ τούτου προτείνομεν τὰς:

Ἡ ἐκκλησιαστικὴ περιουσία δύναται νὰ διαιεσθῇ εἰς μοναστηριακὴν περιουσίαν καὶ εἰς περιουσίαν τῶν ἐνοριακῶν ναῶν.

Ἐκτὸς τῶν ἐν Ἑπτανήσῳ καὶ Θεσσαλίᾳ ἱερῶν μονῶν ὑπάρχον ἐν τῇ Κρήτῃ 543 μοναὶ μετὰ τὴν τοῦ ἔθνους ἀποκατάστασιν. Ἐκείνη τούτων ἐκείνητο κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἤττον ἀρκετὴν περιουσίαν δυναμένην νὰ συντηρήσῃ καὶ ἐαυτὴν καὶ ἐργηται ἐνταυτῷ καὶ ὡς ἀργὸς εἰς τὰς πολλαπλὰς τῆς ἐκκλησίας ἀνάγκας. Ἡ πολιτεία ἡμῶν ἔματι συστάσει αὐτῆς, οὐδὲν ὡς λαβούσα ὑπ' ὅψιν τοὺς ἱεροὺς τῆς Ἑκκλησίας Κανόνες, τὴν ἀρχαίαν τῆς Ἑκκλησίας διοίκησιν καὶ τάξιν, καὶ τὸν τρόπον, καθ' ὃν ἀλλαχοῦ αἱ μοναὶ συνετηροῦνται καὶ τὰ εἰσοδήματα αὐτῶν χρησιμοποιοῦνται, δι' ἑνὸς διατάγματος ἐκ τῶν 543 ἱερῶν μονῶν διέλυσε τὰς 412. Ἐνταῦθα δὲν προειδέμεθα νὰ ἐκθέσωμεν οὔτε τὸν τρόπον τῆς διατάξεως, οὔτε τὸν τρόπον τῆς ἐκποιήσεως τῶν κινητῶν καὶ ἀκινήτων κτημάτων τῶν ἱερῶν μονῶν, οὔτε τὴν χρησιμοποίησιν τοῦ τιμῆματος. Τοῦτο μόνον ἀρκούμεθα νὰ εἰπωμεν, ὅτι πάντα ταῦτα ἐγένοντο τοσοῦτον σκανδαλωδῶς καὶ μετὰ τηλικαύτης ἀνευλαβείας, ὥστε οἱ ταῦτα ἐνεργήσαντες ἡδύνατο νὰ θεωρηθῶσι μᾶλλον ὡς κατακτεταὶ ἄλλοφυλοι καὶ ἐτερόθρονοι ἢ ὡς Χριστιανοὶ ἀτόχθονες καὶ ὁρθόδοξοι.

Μετὰ τὴν διάλυσιν τῶν 412 ἱερῶν μονῶν ὑπελείφθησαν 131, ἐκτὸς τῶν ἐν Ἑπτανήσῳ

καὶ Θεσσαλίᾳ, ἀνερχομένων καὶ τούτων εἰς 72, θεωρηθεῖσαι ὡς δυνάμεναι νὰ συντηρηθῶσι καὶ βιώσωσι. Ἀυστηρῶς ὅμως τὸ ἐξευρεθῆναι τῆς διοικήσεως τῶν μονῶν τούτων σύστημα εἶναι τοσοῦτον πλημμελές, ὥστε ἐὰν δὲν ληφθῇ ἐγκαιρὸς περὶ τούτων πρόνοια, μικρὸν κατὰ μικρὸν καὶ αὐταὶ διαλυθήσονται πρὸς μεγάλην ζημίαν τῆς Ἑκκλησίας καὶ τοῦ ἔθνους, καὶ χωρὶς νὰ προκύψῃ οὐδεμία ὠφέλεια ὑπὲρ τῆς πολιτείας ἢ τῆς Ἑκκλησίας. Ὁ καινισμὸς ὁ διέπων τὰ τῆς διοικήσεως τῶν Μονῶν ἐπεκρῶθη διὰ Β. διατάγματος τοῦ 1859, τοῦ καταστατικοῦ νόμου τῆς Ἱερᾶς Συνόδου λέγοντος μόνον, ὅτι ὁ ἐπίσκοπος «προσέχει εἰς τὴν πνευματικὴν κατάστασιν τῶν ἱερῶν μοναστηρίων καὶ εἰς τὴν κατὰ τοὺς μοναστηριακοὺς ἔθους διαγωγὴν τῶν ἐν αὐτοῖς ἡμολογούντων, πρὸς δὲ καὶ εἰς τὴν εὐπρέπειαν» τῶν ἐν αὐτοῖς ναῶν» (Νόμος Σ' ἀριθ. Η'). Ἐνφ' δὲ ἡ κατὰ τοὺς ἱεροὺς κανόνες διαχειρίσις τῆς μοναστηριακῆς περιουσίας εἶχεν ἀνατεθῇ εἰς τοὺς Ἐπισκόπους, ἀφ' ἧς τὴν νῦν ὥσως ἀπ' αὐτῶν, ἀνατεθείσα εἰς τριμελὲς συμβούλιον, ἡγουμένου συμβούλιον καλυμμένον, ὅπερ διὰ φανεροῦς ψευδοφροσύνης ἐκλέγεται ἐκ τῆς πλειονότητος τῶν μοναχῶν, ἀφαιρηθείσης παρὰ τῶν ἐπισκόπων διὰ νεωτέρου διατάγματος καὶ αὐτῆς τῆς ἐξελίξεως τῶν ἀπολογισμῶν καὶ προϋπολογισμῶν, καὶ ἀνατεθείσης καὶ ταύτης εἰς τριμελὴ ἐκ κοσμικῶν ἐπιτροπῆν.

Ὡς τις παρατηρήσῃ, ὅτι διὰ τοῦ τρόπου τούτου κἄλλιον αἱ μοναὶ διευθύνονται, ἢ δ' ἐκκλησιαστικὴ περιουσία διατελεῖ μᾶλλον ἐξυσφαλισμένη. Μετὰ θλίψεως παρατηροῦμεν ὅτι ἡ παρατήρησις δὲν εἶναι ὀρθή. Εἶναι γνωστόν ὅτι τὸ εἰσοδήμα τῶν μὴ διαλυθέντων μονῶν ἀνερχεται εἰς πολλὰς ἑκατοντάδας χιλιάδων δραχμῶν, ὁ δ' ἀριθμὸς τῶν μοναχῶν ἐλάχιστος ὡς ὀσημέραι ἐλαττοῦται. Ἐνφ' δ' εἰς προγενεστέρας ἐποχὰς οὐ μόνον ἐπῆρκεν τὰ μοναστηριακὰ εἰσοδήματα πρὸς διαστροφὴν τετραπλασίαν μοναχῶν, ἀλλὰ καὶ πλεῖστα ἔσται ἀγαθοεργίαι ἐξετελούντο, ἡδὴ ὁ μικρὸς οὗτος τῶν μοναχῶν ἀριθμὸς πέυεται, στεροῦμενος πολλὰς καὶ τῶν ἀπαρατήτως ἀναγκαίων. Χρὴν δὲ, ὥστε ἄγνωστα ἄλλοτε ταῖς μοναῖς, ἡδὴ καταθλίβουσιν αὐτάς, καὶ παραλυσίαν ἀπίστευτος διακρίνει τὰς πλείστας ἐκ τῶν ἄλλοτε τόσον καλῶς συντεταγμένων ἱερῶν κοινοτήτων. Τὰ εἰσοδήματα τῶν πλουσιωτέρων μονῶν ἀντὶ νὰ χρησιμοποιοῦνται εἰς ἀνάγκας ἐκκλησιαστικὰς, κατασυνεύονται εἰς συνδρομὰς καὶ βοηθείας ἀνθρώπων, οὐδεμίαν πολλὰς ἐχόντων ἀνάγκην βοηθείας, εἰς ἐκπαίδευσιν νέων πᾶν ἄλλῃ ἢ εὐσεβίᾳ, ἐκπαιδευόμενον δαπάνη τῶν μονῶν εἰς πᾶσαν ἄλλην ἐπιστήμην ἐκτὸς τῆς Θεολογίας. Ἀφ' οὗτου δὲ ἐτέθη

εις ἐνέργειαν τὸ σχετικὸν ἔργον τοῦ διατάγματος «περὶ διοικήσεως τῶν διατηρουμένων» μοναστηρίων καὶ περὶ διαχειρίσεως τῆς περιουσίας αὐτῶν, ἡ διαίρεσις, ἡ πηγὴ αὕτη τῆς καταστροφῆς, ἐκραταίωθη ἐν ταῖς μιναις, οἱ δὲ μοναχοὶ εἰς δύο ἐχθροὺς στρατόπεδα διαφύονται ἀλλήλομαχοῦσι, περὶ οὐδενὸς ἄλλου μεριμνῶντες ἢ περὶ τῆς ἐκπορεύσεως τῆς ἐξουσίας, τῆς μὲν ἰσχυροῦς μερίδος καταπιεζούσης τὴν ἀποτυχοῦσαν καὶ κατασπαθίζουσαν τὴν ἐκκλησιαστικὴν περιουσίαν πρὸς ἐδραίωσιν αὐτῆς ἐν τῇ ἀρχῇ, τῆς δὲ ἀποτυχοῦσης μετρεχομένης πᾶν μέσον πρὸς ἀνατροπὴν τῶν τῆς μιναις διευθυνόντων. Ἐντεῦθεν καὶ ἐξ ὧν κλάων ἀδυνατοῦμεν ἐνταῦθα νὰ μνημονεύσωμεν, γοργῶ τῷ βίηματι αἱ Μοναὶ βαίνουσιν εἰς τελείαν ἀποσύνθεσιν, ὁποδευθείσης τῆς μὲν διοικήσεως τούτων κατὰ τὸ Β. διάταγμα κατασκευαστικῆς, τῆς δὲ ἐκκλησιαστικῆς περιουσίας διασκοπιζομένης ἀνεν λόγου καὶ ἄνευ σκοποῦ.

Ἀλλὰ μὴ καὶ ἡ ἐκκλησιαστικὴ περιουσία τῶν ἐνοριακῶν ναῶν εἶναι εἰς καλλιτέραν κατάστασιν; Κατὰ τὰς ἀπαισίας τῆς δουλείας ἡμέρας ἐκ τοῦ εἰσοδήματος τοῦ περιγομένου δίσκου ἐν τοῖς ναοῖς διατηροῦντο τὸ σχολεῖον, τὸ νοσοκομεῖον, οἱ ιεροεῖς, οἱ δῆκονοι, οἱ ψάλται, αὐτὴ ἡ Ἐκκλησία, ἥτις καὶ ἐτέλει ἴδιον φρόρον, ἐμβατήριον. Καὶ σήμερον διὰ τοῦ περιγομένου δίσκου ἐν τοῖς Ναοῖς διατηροῦνται πάντα τὰ ἐν Τουρίᾳ ἀκμάζοντα σχολεῖα, τὰ δημοτικά, τὰ σχολαρχεῖα, τὰ γυμνάσια, τὰ παρθεναγωγεῖα, τὰ νοσοκομεῖα καὶ τὰ λοιπὰ τῆς φιλανθρωπίας καταστήματα. Πρὸ τῆς ἐνώσεως τῆς Θεσσαλίας, ἔλεγεν ἡμῖν ἀγαθὸς ἱεράρχης, μὴ εὐρισκόμενος νῦν ἐν τῇ παρούσῃ ζωῇ, ὅτι διὰ τῶν δίσκων διατηροῦντο ὅλα τὰ ἐκπαιδευτικὰ καὶ φιλανθρωπικὰ καταστήματα, καὶ οἱ ἱεροὶ ναοὶ τότε ὑπὸδρουν καὶ ταῦτα, τῶν χριστιανῶν προσφερόντων παράδες· νῦν δ' ὅτι ἐξέλιπον οἱ παράδες καὶ ἀντικατεστάθησαν διὰ τῶν δεκαλέπτων καὶ πενταλέπτων, αἱ Ἐκκλησίαι περιήλθον εἰς τὴν ἐσχάτην ἐνδειαν, μὴ ἔχουσαι πολλάκις οὐδὲ κηρὸν, οὐδὲ λίβανον, οὐδ' ἔλαιον. Πόθεν ἀρὰ γε προέρχεται ἡ τοιαύτη κατάστασις; Ἐκ τοῦ ἐπιμνηστούτος συστήματος, καθ' ὃ τὴν διεύθυνσιν τῶν οἰκονομικῶν τοῦ ναοῦ ἀναλαμβάνει οὐχὶ ὁ τίμιος καὶ εὐσεβὴς, ἀλλ' ὁ ἔχων πλείονας τὰς ψήφους καὶ ἀνέκων εἰς τὸ νόημα, ὅστις πρὸς ἀντιμισθίαν τῶν ἐκδουλεύσεων τὸν εἰς τὴν ἐπιμελησάσαν πολιτικὴν μερίδα ἀρκεῖται καὶ μὲ τὸ φουσιότιον τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ συμβούλου. Πολλάκις ἐπανέληφθη, καὶ πάντες γινώσκουμεν, ὅτι ὁ θεσμὸς τῶν ἐκκλησιαστικῶν συμβουλίων κατὰ τὸ πλεῖστον ἀπέτυχε, σπανίως ἐξαιρέσεων ὑπαρχουσῶν, καθ' ὅς οἱ ἐκ-

κλησιαστικοὶ σύμβουλοι εὐλαβῶς διαχειρίζονται τὴν ἐκκλησιαστικὴν περιουσίαν. Ἐπομένως καὶ ὁ δεύτερος οὗτος πόρος τῆς Ἐκκλησίας βαθέως περιερίσσει πρὸς βλάβην αὐτῆς καὶ πρὸς οὐδεμίαν ὠφέλειαν τῆς πολιτείας.

Ἡ κατάστασις λοιπὸν αὕτη δέον νὰ μὴ διαφύγῃ τὴν ὀξυδερκίαν τῶν συγκροτούτων τὴν παροῦσαν βουλὴν, ἀλλὰ νὰ προκαλέσῃ τὴν σύντακτον αὐτῶν μερίμνην πρὸς βελτίωσιν τῶν καθ' ἡμᾶς ἐκκλησιαστικῶν πραγμάτων.

Πρὸς τοῦτο δὲ προτείνουμεν τὰ ἑξῆς·

Ὅσον μὲν ἀφορᾷ εἰς τὴν μοναστηριακὴν διοίκησιν, δέον νὰ ἐπανέλθωμεν εἰς τὸ ἀρχαῖον καθεστὸς, τῶν κατὰ τόπους ἐπισκόπων ἐκλεγόντων τοὺς ἡγουμένους ὡς διοικητὰς τῆς μοναστηριακῆς περιουσίας καὶ πνευματικούς πατέρας τῶν μοναζόντων, ὑπὸ τούτων τῷ ἐπισκόπῳ ὑποδεικνυμένων. Ἐὰν δὲ ποτε, ὑπερ ἀπευχόμεθα, ἐπίσκοπὸς τις τοῦ δικαιοῦς τούτου φανῇ καταχρόμενος, ἐγκρίναι εἰς ἡγουμένον οὐχὶ τὸν κάλλιστον, τότε ἡ Σύνοδος ἀναλαμβάνει τὸ ἐπισκοπικὸν δικαίωμα μετὰ προηγουμένην ἀνάκρισιν καὶ διορίζει ἐν ἡ ἐγκρίνῃ ὑπὸ τῶν πατέρων ὑποδεικνυμένων. Ὅσον δ' ἀφορᾷ εἰς τὴν διαχείρισιν τῆς μοναστηριακῆς περιουσίας, καὶ αὕτη δέον συμφώνως τοῖς ἱεροῖς κανόσι νὰ τεθῇ ὑπὸ τὴν ἔμμεσον ἐπιβλέψιν καὶ ἐξελέγξιν τῶν ἐπισκόπων, δικαιομένων καὶ τῆς πολιτείας νὰ ἐπιβλέπῃ καὶ ἐξελέγξῃ, ὁσάκις ἂν νομῇ τούτο εὐλογον, τοὺς διαχειριζομένους αὐτῆν. Αὐτὸ τοῦτο δέον νὰ τεθῇ εἰς ἐνέργειαν, ὅσον ἀφορᾷ καὶ εἰς τὴν τῶν ἐνοριακῶν ναῶν περιουσίαν, τῶν ἐπισκόπων ἐχόντων καὶ ἐπ' αὐτῆς τὴν ἔμμεσον ἐπιβλέψιν καὶ ἐξελέγξιν, μὴ ἀποκλεισμένης ὅμως καὶ τῆς κυβερνητικῆς ἐπιβλέψεως καὶ ἐξελέγξεως.

Βέβαιον ἔσμεν, ὅτι οὐδεὶς δύναται νὰ ὑποθέσῃ ὅστεροβουλίαν τινὰ διὰ τὰ προτεινόμενα, τοῦναντίον μάλιστα ἑκαστος ὀφείλει νὰ ἔχη πλείονα ἐμπιστοσύνην εἰς ἕνα ἐπίσκοπον, εἰς ὃν ἐναπιστεύθησαν τοσαῦτα ψυχὰ ἀσυμφώνως τιμιώτεροι πάντων τῶν θνητῶν, ἢ εἰς τὸν τυχαῖον μοναχὸν ἢ πολίτην, ὃν προσωπικὴν συμφέρον κατέστησε διαχειριστὴν ἱερᾶς περιουσίας. Ἐὰν δὲ ταῦτα οὕτω ὑπομνησθῶσι, ὀριζομένης τῆς πρὸς τοὺς μοναχοὺς πρὸς ἐνέκτου συντήρησιν χορηγίας, καὶ τακτικῶς προϋπολογιζομένων τῶν δαπανῶν διὰ τὴν ἐνδοκίαν συντήρησιν τῶν ἱερῶν μονῶν καὶ τῶν ἐνοριακῶν ναῶν, θέλωμεν ἔχει ἀντὶ τῶν νῦν ἄλλοιμάτων σπουδαία περιστάματα, ἅτινα κατατιθέμενα εἰς ἰδιαίτερον ταμεῖον, ὑπὸ τῆς ἱερᾶς Συνόδου διαχειριζόμενον καὶ ὑπὸ τῆς πολιτείας ἐπιβλεπόμενον, ταχέως ἀποτελέσει σπουδαῖον κεφάλαιον, τοὺς τόκους τοῦ ὁποῦν ἡ Ἐκκλησία δύναται νὰ χρησιμοποῖ πρὸς τελειο-

τέραν μόρφωσιν κληρικῶν, πρὸς ἀποστολὴν τοιούτων εἰς κοινότητα μακρὰν τῆς πατρίδος κειμένης, καὶ μὴ δυναμένης νὰ συντηρῶσι πνευματικὸς πατέρας, εἰς ἀποστολὰς ἱεροκηρύκων καὶ διδασκάλων καὶ ἐντὸς τοῦ κράτους, ἐκεῖ ἔνθα γνήσιοι ἀδελφοὶ στεροῦνται πνευματικῆς τροφῆς, καὶ εἰς ἄλλας ἐν γένει τοιαύτας πνευματικὰς τῆς ἐκκλησίας ἀνάγκας. Πρὸς πλουτισμὸν τοῦ ταμεῖου τούτου, τοῦ τοσαύτας ὠφελείας δυναμένου νὰ παράσῃ τῇ Ἐκκλησίᾳ καὶ τῇ πατρίδι, πολλοὺς δύναται τις νὰ ἀπαριθμήσῃ πόρους. — Φρονούμεν δ' ὅτι εἰς τούτων εἶναι καὶ αἱ περιουσίαι τῶν σεβασμιωτάτων ἐπισκόπων καὶ τῶν ἄλλων ἀνωτέρων κληρικῶν, τῶν μὴ συγκρατιζομένων εἰς τὸν ἔργαμον κληρὸν, αἵτινες οὐδόλως εἶναι δίκαιον νὰ περιέχονται εἰς τὴν κατοχὴν ἀνθρώπων ἀργῶν, οὐδὲν ἐχόντων πολλὰκις δικαίωμα κληρονομικόν, ἢ δὲ ἐκκλησία οὐδὲν νὰ κληρονομῇ. Νόμος κατάλληλος σύμφωνος τοῖς ἱεροῖς κανόσι (ἀποστολ. μ', τῆς Δ' κβ', τῆς ἐν Ἀντιοχ. κδ' Νεαρά 'Ιουστιν. ρλα' Ἀρμενόπουλ. βιβλ. Ε', τίτλ. θ') δέον νὰ κανονίσῃ τὸ ζήτημα τοῦτο τὸ τοσοῦτον ζωτικὸν διὰ τὴν Ἐκκλησίαν.

Τὴς ἀνωτέρω σκέψεις περὶ διοικήσεως τῆς ἐκκλησίας, περὶ μόρφωσιν τοῦ ἱεροῦ κληρὸν καὶ περὶ χρησιμοποίησιν τῆς ἐκκλησιαστικῆς περιουσίας, ὑποβάλλοντες τοῖς κ. ἀντιπροσώποις τοῦ ἔθνους, οὐδόλως ἀξιούμεν, ὅτι εἰσὶν ἀλάνθαστοι τοῦναντίον μάλιστα ὑπὸ πολλῶν μεριμνῶν περικυκλούμενοι, θεωροῦμεν ταύτας ἑλλειπτεῖς καὶ δευμένας συμπληρώσεως καὶ ἐπεξεργασίας. Ἐκεῖνο ὅμως, ὅπερ διὰ τῆς δημοσιεύσεως τούτων ἐπιδιώκομεν, εἶναι ἐνθεν μὲν ἡ ἐρεσις ὅπως ἴδωμεν τὴν ἁλίαν ἡμῶν Ἐκκλησίαν κατέχουσαν τὴν προσήκουσαν θέσιν, καὶ τὸν ἱερὸν κληρὸν ἀνερχόμενον εἰς τὸν ὑψηλὸν αὐτοῦ προορισμὸν, ἐνθεν δὲ ὅπως διεγείρωμεν τὴν προσοχὴν τῶν δυναμένων καὶ προκαλέσωμεν συζήτησιν ἐπὶ τῶν σπουδαίων τούτων ἀντικειμένων, ἥτις γενομένη μετ' εὐλαβείας ὀφειλομένης εἰς τὴν ἁλίαν ἡμῶν Ἐκκλησίαν πολλῶν ἀγαθῶν ἔσται πρόξενος, καλύουσα μὲν τὴν πρὸς τὴν καταφύγειαν κατάβασιν τοῦ ἔθνους, παρέχουσα δὲ πολλὰ ἀγαθὰ τῇ πατρίδι τῇ τοσοῦτον στενῶς καὶ ἀδιαρρήκτως συνδεδεμένη μετὰ τῆς ἁγίας ἡμῶν Ἐκκλησίας.

ΔΕΛΤΙΟΝ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗΣ

Ὁ ἐν Μιτυλήνῃ κ. Ἀναστάσιος Ι. Ζάκας ἐν σῶμα «Κρίσεις περὶ τῆς Ἀντιγύνης Σοφοκλέους καὶ τῶν φοινισσῶν Ἑδορίδου».

Ὁ κ. Ν. Κ. Μάναρος ἐν σῶμα «Κοράκιον» ἑλληνιστί.

ΤΑΙΣ ΑΥΤΩΝ ΜΕΓΑΛΕΙΟΤΗΣΙ

ΤΟΙΣ ΣΕΠΤΟΙΣ ΒΑΣΙΛΕΥΣΙ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ

ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΚΑΙ ΟΔΥΛ.

ΕΠΙ Τῇ ΕΙΚΟΝΗΝΤΕΤΗΡΙΑ

Τῇ ΕΡΑΤΕΙΩΝ ΑΥΤΩΝ ΡΑΜΩΝ.

Μεγαλειότατοι,

Πεντάκι πίστε διήνυσ γῆ λυκαβαντίδας ὄρας, ἐξ οὗ, Ἄναξ Βασιλεῦ, κουριδίην ἔλοχον ἡγίνας ἀνὰ Ἄστυ κεδνὴν, χρυσήν Βορήθεν· ὅρρε δ' Ὀρέναιος, εἰλαπίναιτε ἔσαν Τῷ δὲ νῦν, Τριτάστρε, τελέετε ἔδριον ἡμᾶρ σὺν ἑσπερίᾳ Τύκῳ, κνθαλίμοις τε Φίλοις. Τοῖς φρένα τούνε· Ἀχαιοὶ γάννυνται ἑὺλογέοντες Κράντορας ἄμφω καὶ ὄβριον ἐπευχόμενοι. Αἰὶθε Γεώργιε ἡδὲ καὶ Ὀδύα, ἄνακτες Ἀχαιῶν, ὡς ἔφελες βίον σὺζάειν ἀγαθόν σὺν Τεκείνῳ φίλοις τε, σὺν Τίμωνι τε πᾶσι· ἐμπίοντες ἐν λαῶν ἀφῆρπον! Αἰ γὰρ ἔκαστον Κεραλὴν σπεῖων Βασιλῆων κασμήσει Θεὸς ἀστέρι τηλεφανεῖ γαίαν Ἀλεξάνδροιο Μακρόδονος ἀγλαότιμον ζεύξας στίματι Σὺ δὲ ἀστέρι ἐν ποταμοῖς!

Ἀθήνησι τῇ ιε' Ὀκτωβρίου γα' ἡβ'.

μετὰ σεβασμοῦ βαδυνάτον

Η. Καπλανίδης

Καθηγητῆς.

ΔΙΑΦΟΡΑ

Ἡ Διαθήκη τῶν ἐν Σεβαστείᾳ τῇ πόλει μαρτυρησάντων ἁγίων τεσσαράκοντα. — Ὁ ἐν τῷ ἐν Γοττγγῇ Πανεπιστημίῳ καθηγητῆς τῆς Ἐκκλησιαστικῆς ἱστορίας κ. Δτ. Ν. Bonwetsch δημοσιεύει ἐν τῷ τελευταίῳ τεύχει τοῦ περιοδικοῦ «Neue Kirchliche Zeitung» (Νέα Ἐκκλησιαστικὴ Ἐφημερίς) «τὴν Διαθήκην τῶν ἐν Σεβαστείᾳ (νῦν Σηβάς) ἁγίων τεσσαράκοντα μαρτύρων» ἀρυσάμενος αὐτὴν ἐκ τοῦ I. Ἑλληνικοῦ Θεολογικοῦ χειρογράφου Κώδικος τῆς Βιέννης (Nessels Katalog Wien 1690 cod. theol. X.) καὶ παραλλήλως αὐτὸν πρὸς τὴν ἐν τῇ Λαύρᾳ Τροϊτικῇ Συνορίῳ παρὰ τῇ Μύσῃ εὐρισκόμενῃ παλαιολαβικῇ μετέφρασιν ἐπ' ἀριθμὸν 180 (1859) καὶ 755 (1628), fol. 111 col. 2. lin. 11., ἣν καὶ παρατίθησιν ἐκγεγραμμένην. Τῆς Διαθήκης προηγούμεναι καὶ ἔπονται εἰσαγωγικὰ καὶ ἐπίλογοι, ἐν οἷς ἐρευνῶνται λεπτομερῶς οἱ περὶ τῶν ἁγίων τεσσαράκοντα γραφόμενοι (Βασίλειος ὁ Μέγας Migne Patrologia Graeca Τόμ. 31 σελ. 508. Γρηγόριος ὁ Νύσσης Τ. 46 σ. 749 Ἐφραίμ Σωζομένης [Θ', 2 κεφ.] καὶ πλείστα ἑτεραὶ ἀποδεικνύεται δὲ οὕτω σαφῶς ὅτι ἡ

Διαθήκη αὐτὴ εἶνε ἡ γυναικεία τῆς Διαθήκης τῶν ἐπὶ Αὐτοκράτορος Αικαίνου ἐν τῇ ζωῇ αὐτῶν μαρτυρησάντων πανευφημῶν καὶ πασιγνώστων ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ, τῶν διὰ πυρὸς καὶ ὕδατος διελθόντων θυλέρων καὶ θαυματουργῶν «Ἁγίου Τεσσαρέκοντα». Ὁ ἐρευνῆ- τὴς θεωρεῖ αὐτὴν «ὡς λίαν σπουδαίαν ἱστορικὴν πηγὴν». Τὸ γεγονός τοῦ μαρτυρίου τούτου οὐδεμίαν ἐν τῷ μέλλοντι ἀμφισβόλιαν ἐπιδέχεται, ἡ δὲ Ἐκκλησιαστικὴ ἱστορία δὲν θὰ δύνηται πλέον νὰ παρέλχηται ἄνευ μνείας τοῦ οὕτω φανερῶς ἐπιφανέ- ντας.»

Νεοελληνικὴ Κιβωτός. Ὑπ' ὕψει ἔχο- μεν τὴν ὑπὸ τοῦ γνωστοῦ εἰς τὸν φιλολογι- κὸν κόσμον ἐκ τῶν Μικρασιατικῶν καθηγη- τοῦ κ. Ἰωακείμ Βαλαβάνη φιλοπονηθεῖσαν ὑπὸ τὸν ἐπιτυχῆ ὕμνω τίτλον «Νεοελληνικὴ Κι- βωτός» ἀξιόλογον συγγραφὴν, ἥς οἱ δύο ἐκ- δοθέντες τόμοι περιέχουσι ποικίλην καὶ ὑπὸ πολλὰς ἐπὶ φέως σπουδαίαν βλῆν δικαιολογοῦ- σαν ἀληθῶς τὸν εἰρημένον τίτλον.

Πάντες οἱ σπουδαιότεροι καὶ γλαφυρώτεροι κάλαμοι τῶν συγχρόνων λογίων τοῦ ἔθνους συναντιῶνται εἰς τὰς πυκνὰς σελίδας τοῦ ὑπ' ὕψει συγγραμματος, τὴν ἀπόκρισιν τοῦ ὁποῦ ἐκθύμως συνιστῶμεν τοῖς ἡμετέροις συνδρο- μηταῖς καὶ ἀναγνώσταις.

Μητροπόλις Πετροποπόλεως. Ἐν προ- ηγουμένῳ ἡμῶν φύλλῳ ἀνηγγείλαμεν ὅτι Μη- τροπολίτης Πετροποπόλεως ἐξελέγη ὑπὸ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ῥωσσίας ὁ τῆς Γεωρ- γίας ἐξαρχος σεβασμιώτατος κ. Παλλάδιος. Ἀπεσπασθήσαν ὁμοῖα ἀπὸ τῆς δικαιοδοσίας τῆς μητροπόλεως τῆς Πετροποπόλεως αἱ ἐπι- σκοπαὶ Φιλανδίας καὶ Νοβογορόδου, αἵτινες κατέστησαν οὕτω ἀνεξάρτητοι.

Ἡθικοθρησκευτικαὶ διαλέξεις. — Ἐν προηγουμέναις συνεδρίαις τοῦ ἡμετέρου Συλλόγου ἀπεφασίσθη νὰ γίνωνται δημόσιαι διαλέξεις ἡθικοθρησκευτικῶν χαρακτήρα ἔ- χουσαι ὑπὸ τὴν προστασίαν αὐτοῦ. Ἡδὴ μετὰ χαρᾶς ἀναγγέλλομεν ὅτι ἱκανοὶ λόγοι ἐκ τῶν παρ' ἡμῶν διαπερσθέντων ἐπὶ παιδείᾳ καὶ λοι- πῇ μὲν δόξῃ δόξαν. Ἐλπίζομεν δὲ ὅτι καὶ πέντε ὅσοι ἔλαβον πρόσκλησιν τοῦ Συλλό- γου πρὸς συμμετοχὴν εἰς τὸ ἔργον αὐτοῦ θέ- λουσι σπεύσει νὰ δηλώσωσιν ἡμῖν τὴν ἀπό- φασίν των.

Θρησκευτικαὶ καὶ κοινωνικαὶ με- λῆται Ι. Ε. Μεσολωγᾶ. — Ἐξεδόθησαν ἀργίως ἀνατυπωθεῖσαι ἐκ τῆς «Ἀναπλάσεως» αἱ ὑπὸ τὴν ἐπιγραφὴν «ὁ Πατὴρ καὶ ὁ οἰκο- δεικνύτης», «ἡ Μήτηρ καὶ ἡ οἰκοδόσκουσα» δημοσιευθεῖσαι πρὸ τινος ἐν αὐτῇ ἡθικοθρη- σκευτικῇ μελέτῃ τοῦ ἡμετέρου διευθυντοῦ.

Ἐπὶ τῆς κοινωνικῆς ἀξίας τῶν μελετῶν τούτων, ὡς θὰ ἐπακολουθήσῃ καὶ ἄλλαι, ἡ ἐκδοσις ἐγένετο μετὰ περισσῆς φιλοκαλίας ἐπὶ ἐκλεκτοῦ χάρτου καὶ εἰς σχῆμα 16ου. Αἱ τῆς δημοσιεύσεως δὲ καὶ ἄλλων ὁμοίων μελε- τῶν καὶ τῆς ἀνατυπώσεως αὐτῶν θέλει ἀπο- τελεσθῇ σειρά βλῆ ἡθικοκοινωνικῶν πραγμα- τειῶν χρησίμων παντὶ χριστιανῷ.

Κοινωνικὰ Μιτυλήνης. — Ἐν ἀνι- συνεδρίᾳ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τοῦ Οἰκουμεν-ικοῦ Πατριαρχείου ἐξηκολούθησεν ἡ ἐπὶ τῆς μακρᾶς ἐκθέσεως τοῦ εἰς Μιτυλήνην ὡς πα-τριαρχικοῦ ἐξάρχου πρὸς ἐξομάλυνσιν τοῦ κοι-νοτικοῦ ζητήματος ἀποσταλέντος πανιστοῦ-του μητροπολίτου Σμύρνης κ. Βασιλείου συ-ζήτησις. Καὶ πάλιν ἡ Ἱερὰ Σύνοδος δὲν κα-τέληξεν εἰς ἀπόφασίν τινα, ἐπιφυλασσμένη νὰ πράξῃ τοῦτο ἕως ἐν τῇ προσεχῇ αὐτῆς συνεδρίᾳ. Ἡ ἐκθεσις τοῦ ἁγίου Σμύρνης, λίαν μακρὰ καὶ λεπτομερὴς, περιλαμβάνει τὰς ἀξιώσεις τῆς τε γρίλα τῷ γυμνασιάρχῃ Μιτυ-λήνης φρονούσης μερίδος καὶ τὰς τῆς δυσ-μενῶς πρὸς αὐτὸν διακειμένης, ὡς καὶ τὴν ἰδίαν γνώμην αὐτοῦ. Ἐν τῇ ἐξαρχικῇ αὐτοῦ ἐκθέσει ὁ ἅγιος Σμύρνης, καθ' ἃ γινώσκωμεν, δηλοῖ τῇ Μ. Ἐκκλησίᾳ ὅτι ἡ πλειονοψηφία τῆς πόλεως Μιτυλήνης εὐμενῶς διάκειται τῷ κ. Γρ. Βερναδάκη καὶ ὑποστηρίζει αὐτόν, καὶ ὅτι δυστυχῶς δὲν ἠδυνήθη, καίτοι τοῦτο σφό-δρα ἐπεθύμει, νὰ συμφιλώσῃ τὰς ἀντιφρο-νούσας μερίδας. Ἡ ἐπιληφθεῖσα τοῦ συντα-ράκτουτος ὁλόκληρον πόλιν ζητήματος τούτου Μ. τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησία θέλει ἀμερολήπτως ὁλοῦ καὶ ἐξ ὑψηλοτέρως περιωπῆς ἐξετάσει τὸ ζήτημα, καὶ τοῦτο ὅσον ἔνεστι ταχύτερον.

Ἐλπίζομεν ὅτι ἡ ἀπόφασις τῆς Ἐκκλησίας θέλει δικαιώσει τὴν ἀποστολὴν τοῦ Σ. ἁγίου Σμύρνης.

ΔΗΛΩΣΙΣ

Θεομύτητα παρακαλοῦνται οἱ ἐν ταῖς ἐπαρ-χίαις κ. συνδρομηταὶ νὰ ἀποτίσωσι τὴν συν-δρομὴν αὐτῶν παρὰ τοῖς κ. ἀναπονηταῖς, πρὸς οὓς ἐσχάτως ἀπεστειλάμεν κατάλογον τῶν κα-θυστερούντων τὴν μικρὰν αὐτῶν συνδρομὴν.

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ

Χαλκίς· ὁ ἅγ. Πενταπ. σελ. Νεκταρ. 8p. 10. — Ἀθήναι· ὁ κ. Γ. Γεωργ. φρ. 7p. 120. — Ζηζυχίων· ὁ κ. Ι. Ζαμπέλιος φρ. ἀργ. 10.

Τύποις Ἀ. Κολλαρόκη καὶ Ν. Τριανταφύλλου

— Κάτωθεν τοῦ Ἐκκλησίου —